

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:

В.о. завідувача кафедри,
к.е.н., доцент

_____ **Ольга ГУБАРИК**
«___» _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

На тему:

Удосконалення організації обліку основних засобів та аналіз
ефективності їх використання на підприємстві

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Здобувач

Олена ШАПАРЕНКО

Науковий керівник,
к.е.н., доцент

Ольга ГУБАРИК

науковий ступінь, посада

Дніпро – 2024

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**Факультет:** Обліку і фінансів**Кафедра:** Обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою**Освітньо-професійна програма:** «Облік і оподаткування»**Спеціальність:** 071 «Облік і оподаткування»**Рівень вищої освіти:** другий (магістр)**ЗАТВЕРДЖУЮ****Зав. кафедри** _____ **Ігор ПРИХОДЬКО**
« _____ » _____ 202_ р.**ЗАВДАННЯ****Шапаренко Олені Володимирівні**

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Удосконалення організації обліку основних засобів та аналіз ефективності їх використання на підприємстві**Науковий керівник:** Губарик Ольга Миколаївна, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по ДДАЕУ від 20 листопада 2023 року № 3509

2. Термін подання здобувачем роботи: 07 лютого 2023 р.**3. Вихідні дані до роботи** Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», Податковий кодекс України, П(С)БО, реєстри синтетичного, аналітичного обліку та фінансова звітність ТОВ «Естрелла Компані» м. Дніпра**4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)**Вступ. Організаційно-методичні основи обліку і аналізу основних засобів. Організація і методика обліку основних засобів на підприємстві та напрямки їх удосконалення. Аналітичне забезпечення ефективності використання основних засобів на підприємстві. Висновки та пропозиції.**5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)**

Групування основних засобів за різними ознаками. Перелік критеріїв визначення строку корисного використання. Нормативно-правові документи, що регулюють обліково-аналітичне забезпечення процесу експлуатації ОЗ. Підходи до визначення строків корисного використання ОЗ. Оцінка майна та капіталу ТОВ "Естрелла Компані". Лінійна організація бухгалтерської служби ТОВ "Естрелла Компані". Документальне забезпечення обліку ОЗ у ТОВ "Естрелла Компані". Схема організації обліку ОЗ в ТОВ "Естрелла Компані". Рекомендація щодо підходів до оцінки основних засобів для ТОВ "Естрелла Компані". Запропонована методика розрахунку суми накопиченої амортизації на дату переоцінки для ТОВ "Естрелла Компані". Запропонована схема організації процесу переоцінки для ТОВ "Естрелла Компані" (авторська розробка).

Аналітичне вирівнювання середньорічної вартості ОЗ ТОВ "Естрелла Компані". Рух і функціональний стан ОЗ ТОВ "Естрелла Компані" за 20218-2022 рр. Динаміка коефіцієнтів оновлення та придатності основних засобів ТОВ "Естрелла Компані" за 2018-2022 рр. Обсяги і агротехнічні строки (планові) виконання польових робіт ТОВ "Естрелла Компані", 2023 р. Склад наявності машино-тракторного парку ТОВ "Естрелла Компані". Вихідна інформація по задачі оптимізаційного моделювання по використанню технічних засобів для «Перше луцення» у ТОВ "Естрелла Компані".

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 20 квітня 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання Етапів роботи	Примітка
1.	Організаційно-методичні основи обліку та аналізу основних засобів	Травень-червень 2023р.	
2.	Діагностика фінансово та економічних показників діяльності підприємства	Липень-серпень 2023р.	
3.	Організація і методика обліку ОЗ на підприємстві та напрямки їх удосконалення.	Вересень-жовтень 2023р.	
4.	Аналітичне забезпечення ефективності використання ОЗ на підприємстві	Листопад-грудень 2023р.	
5.	Вступ	Грудень 2023р.	
6.	Висновки та пропозиції	Січень 2024р.	
7.	Оформлення кваліфікаційної роботи	Лютий 2024 р.	

Здобувач _____
(підпис)

Олена ШАПАРЕНКО
(власне ім'я та прізвище)

Науковий керівник _____
(підпис)

Ольга ГУБАРИК
(власне ім'я та прізвище)

РЕФЕРАТ

Тема «Удосконалення організації обліку основних засобів та аналіз ефективності їх використання на підприємстві»

Кваліфікаційна робота: 56 стор., 14 рис., 4 табл., 8 додатків, 52 літературних джерел.

Об'єкт дослідження - процес організації обліку, аналізу ефективності використання основних засобів на підприємстві.

Мета роботи полягає у розкритті і розробка теоретичних і практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення обліку і аналізу основних засобів сільськогосподарського підприємства.

Методи дослідження: аналіз; порівняння; табличний; графічний; індукції та дедукції.

Досліджено та обґрунтовано теоретико - методичні аспекти обліково-аналітичного забезпечення ОЗ та їх організаційні моменти. Надані рекомендації з удосконалення організації і методики обліку і аналізу основних засобів. Використання отриманих результатів підвищить ефективність обліку основних засобів.

Результати впроваджені в діяльність товариства з обмеженою відповідальністю «Естрелла Компані» м. Дніпра.

АННОТАЦІЯ

ОСНОВНІ ЗАСОБИ, МАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ, НЕОБОРОНТІ АКТИВИ, ЗАСОБИ ПРАЦІ, ОЦІНКА, СТРОК КОРИСНОГО ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ.

ABSTRACT

Topic "Improving the organization of accounting for fixed assets and analyzing the efficiency of their use at the enterprise"

Qualification work: 56 pages, 14 figures, 4 tables, 8 appendices, 52 literary sources.

The object of the study is the process of organizing accounting, analyzing the efficiency of the use of fixed assets at the enterprise.

The purpose of the work is to reveal and develop theoretical and practical recommendations aimed at improving the accounting and analysis of the fixed assets of the agricultural enterprise.

Research methods: analysis; comparison; tabular; graphic; induction and deduction.

The theoretical and methodological aspects of the accounting and analytical provision of health care and their organizational aspects have been studied and substantiated. Recommendations on improving the organization and methods of accounting and analysis of fixed assets are provided. The use of the obtained results will increase the efficiency of accounting for fixed assets.

The results are implemented in the activities of the limited liability company "Estrella Company" of Dnipro.

SUMMARY

FIXED ASSETS, TANGIBLE ASSETS, OF LABOR, RATING, THE USEFUL LIFE OF FIXED ASSETS.

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	3
ABSTRACT	4
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1: ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	11
1.1. Економічний зміст, класифікація основних засобів та завдання їх обліку	11
1.2. Оцінка основних засобів та основні методи її розрахунку	15
1.3. Нормативна та правова основа обліково-аналітичного забезпечення основних засобів підприємств: організаційний та методичний підходи	19
Висновки до розділу 1	21
РОЗДІЛ 2: ОРГАНІЗАЦІЯ, МЕТОДИКА ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА НАПРЯМКИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ	23
2.1. Фінансово-економічна діагностика ТОВ «Естрелла Компані» та короткий опис організації роботи бухгалтерської служби підприємства	23
2.2. Стан організації облік основних засобів на досліджуваному підприємстві	28
2.3. Удосконалення організації і методики обліку основних засобів на досліджуваному підприємстві	31
Висновки до розділу 2	36
РОЗДІЛ 3: АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	38
3.1. Рівень застосування основних засобів і їхній вплив на ефективність діяльності підприємства	38

3.2. Аналіз відновлення активної частини основних засобів у процесі їх ефективного використання у ТОВ «Естрелла Компані»	41
Висновки до розділу 3	45
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	50
ДОДАТКИ	57

ВСТУП

Актуальність теми. На сучасному етапі економічного розвитку вдосконалення економічних засобів набуває все більшого значення. Головна роль у вирішенні такого завдання належить бухгалтерському обліку як однієї з систем контролю, угруповання, узагальнення та інформаційного аналізу щодо діяльності компанії.

Основні засоби займають значне місце у загальній діяльності фірми; їхня питома вага дає змогу дати оцінку повному забезпеченню суб'єкта господарювання потрібними засобами праці для його функціонування. Для того вдало вирішувати управлінські завдання щодо основних фондів організації, в край необхідно ефективно застосовувати актуальну інформацію яка надходить користувачам. Управлінський аспект використання основних засобів (далі – ОЗ) стає надзвичайно актуальним у зв'язку з широким поширенням різноманітних програм, які застосовують підприємства для ведення обліку, аналізу або аудиту.

Діяльність суб'єктів підприємництва у сучасних надскладних умовах сьогодення (пандемія у світі, воєнний стан в нашій країні), не стабільних конкурентних умовах виводить досліджувану тему на високий рівень актуальності щодо раціональної організації та методів обліку, аналізу та контролю основних засобів.

Проблема вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення ОЗ є важливою і найбільш дискусійною у сфері управління підприємством в останні роки і являється напрямом досліджень українських науковців, науковців-практиків та практиків. Достатній об'єм публікацій здійснили в теорію та методологію обліку і аналізу основних засобів такі національні та зарубіжні учені: Ф. Бутинець, А. Герасимович, Г. Кірейцев, В. Лінник, В. Сопко, І. Бланк, Є. Мніх, Ю. Цал-Цалко, Г. Савицька та інші дослідники.

Вповівши аналіз наукових розробок дослідників, можемо зробити висновок, що існують різні напрями вдосконалення обліку, аналізу та

контролю основних засобів в умовах переходу на міжнародні стандарти якості інформації потребують подальших наукових та практичних досліджень та роз'яснень.

Все це вказує на важливість різнобічного дослідження та пошуку напрямів поліпшення обліку та аналізу ОЗ в умовах радикальної зміни та вибудовування діяльності підприємств. Такий підсумок дає нам можливість, стверджувати про актуальність обраної теми кваліфікаційного дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою написання кваліфікаційної роботи є удосконалення організаційних аспектів обліку основних засобів та аналіз ефективності їх використання на підприємстві.

Мета дослідження визначила необхідність вирішення наступних завдань:

- вивчити теоретичні аспекти обліку основних засобів;
- розкрити економічну сутність та класифікацію основних засобів;
- проаналізувати нормативну базу, яка регулює облік та аналізу основних засобів;
- надати загальну фінансово-економічну характеристику підприємства;
- розкрити стан організації облік основних засобів підприємства;
- проаналізувати рівень використання основних засобів та їх вплив на ефективність діяльності підприємства;
- навести важливі напрями поліпшення організації обліку ОЗ та навести способи їх подолання;
- здійснити аналіз ефективного використання основних засобів у ТОВ «Естрелла Компані» та запропонувати шляхи їх відновлення.

Об'єктом дослідження є обліково-аналітичний процес основних засобів підприємства.

Предмет дослідження – це теоретико-практична складова організації обліку та аналіз ОЗ на підприємстві.

Методи дослідження. Підґрунтям кваліфікаційної в даному дослідженні являється системний підхід щодо вивчення різноманітних

економічних явищ та процесів, який посприяв розкриттю проблематики з позиції та взаємозв'язку.

При дослідженні застосовані такі методи, як: теоретичне узагальнення; практичний підхід; абстрактно-логічний; аналіз; синтез; індукція; дедукція; спостереження; графічний; економетричних тощо.

Інформаційною базою дипломної роботи стали законодавчі та нормативні акти України; міжнародні стандарти обліку і звітності; Інтернет-ресурси; праці науковців, які досліджували тему обліку основних засобів; облікові дані та звітності досліджуваного підприємства.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних та практичних аспектів щодо удосконалення організації обліку і аналізу основних засобів та ефективності їх використання на підприємстві. Основними результатами кваліфікаційного дослідження наступне:

удосконалено:

- уточнено поняття «основні засоби» – це матеріальні активи, які товариство тримає з метою використання у виробничий сфері або для здачі в оренду; використання для адміністративних цілей, термін яких при експлуатації більше за один рік;

- підхід щодо оцінки основних засобів, шляхом переходу на МСФЗ у частині обліку основних засобів, що дозволить використовувати для різних груп основних засобів більш вигідні методи розрахунку суми накопиченої амортизації.

набули подальшого розвитку:

- етапи на зниження корисності основних засобів, через використання простої методики розрахунку та вчасного відбиття даних в бухгалтерському обліку;

- пропозиція щодо автоматизації здійснення переоцінки ОЗ у програмі «1С:Підприємство»;

- процес оптимізації технічного забезпечення підприємства з урахуванням терміну окупності пропонованих заходів.

Практичне значення отриманих результатів дослідження ґрунтується на практичних його результатах по вдосконаленню організації обліку та ефективності використання основних засобів на підприємстві підприємства. Використання підприємством даних пропозицій сприятиме оптимізації обліку і аналізу ОЗ в товаристві.

Апробація результатів роботи здійснювалась на: VII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств», яка відбулась 11-12 травня 2023 р. м. Дніпро, ДДАЕУ.

Публікації. Апробація результатів за темою дослідження викладена і опублікована як 1 стаття у колективній монографії та одні матеріали конференції.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків. Загальний обсяг роботи 56 стандартних сторінок машинописного тексту, які містять - 4 таблиць, 14 рисунків, 8 додатків. При написанні роботи було використано 52 літературних джерела.

РОЗДІЛ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

1.1 Економічний зміст, класифікація основних засобів та завдання їх обліку

Для функціонування на підприємствах виробничої діяльності конче потрібні основні засоби (далі – ОЗ). В свою чергу вони мають певну відмінність від предметів праці (оборотних активів). Відмінність полягає в тому, що ОЗ приймають участь у виробничій діяльності на протязі декількох періодів (років), але продовжують зберігати при цьому власну природну форму та фізичні властивості. Основні засоби мають поступове зношення та переносять свою вартість частинами виготовленому продукту.

Національним положенням з бухгалтерського обліку (стандарт) 7 «Основні засоби» прописано термін ОЗ, а саме: «основні засоби - матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів ... строк корисного використання яких більше одного року» [30].

При визначенні ОЗ важливо виходити з того, що часткою активів (ресурсів), підконтрольних підприємству по здійсненню минулих операцій, застосування яких призведе до отримання економічної вигоди в наступних періодах.

До ОЗ відносяться: земельні ділянки; капітальні витрати для благоустрою земель, будівлі, споруди, передавальне обладнання, машини та обладнання, транспортні засоби, інструменти, інструменти та обладнання, продуктивна і робоча худоба, багаторічні насадження та інші ОЗ. НПСБО 7 при встановленні критеріїв віднесення матеріальних активів до основних засобів віддає перевагу їхньому призначенню та не висуває обмежень на їхню вартість [6].

Економічна сутність ОЗ фірми - це засоби праці, що мають вартість, що

функціонують у виробничому процесі тривалий час, не змінюючи своїх форм та розмірів, а їх вартість переводиться у вартість готової продукції поступово за рахунок амортизації.

Відповідно до НПСБО 7 «Основні засоби» застосовують єдині принципи оцінки основних засобів, встановлені їм з метою бухгалтерського обліку [30].

На думку Солошенка Л.: - «основним засобом підприємства є сукупність матеріальних і нематеріальних цінностей, які довгий час діють в натуральній формі як у сфері матеріального виробництва, так і в невиробничій сфері, а також цінності з яких поступово зменшується у зв'язку з фізичним і моральним знос» [39].

У економічній теорії Фарафонова Н.В. зазначає, що: «основними засобами - це засоби праці, які використовуються протягом тривалого часу, зберігаючи при цьому свою початкову фізичну форму... оскільки вони стають фізично і розумово відсталих». [43].

Підвівши ризику під вище викладеним, вважаємо за доцільне назвати такі ОЗ: матеріальні активи, які підприємство має для використання у виробництві або постачанні товарів, надання послуг, лізинг іншим або виконання адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисної служби яких становить більше одного року.

Ухвалення ПКУ одночасно і спростило, і ускладнило процес впровадження нової класифікації ОЗ. Спростилась загальна класифікація ОЗ, яка і у бухгалтерському і у податковому обліку практично ідентична, але сьогодні залишається не ідеальною. Якщо розглянути окремо, то раніше для податкового обліку було передбачено лише 4 групи основних фондів, але це питання вирішене і сьогодні їх кількість розширили до класифікації бухгалтерського обліку. В бухгалтерському обліку ОЗ відображають на 10 та 11 рахунках плану рахунків [6].

У ПКУ статті 14 міститься термін основних засобів: «...це матеріальні активи, а також запаси природних корисних копалин наданих у користування

ділянок землі» [29].

З 23 травня 2020 року в Україні збільшено вартісний критерій для віднесення матеріальних активів до ОЗ, а саме з 6000 грн. до 20000 гривень [29].

Згідно з МСБО 16 «Основні засоби» ОЗ вважаються ресурси, що підконтрольні підприємству, оцінка яких може бути достовірно розрахована, які виникли по результату здійснених подій фірми, яка застосовує їх довше 12 місяців або операційного періоду (довше 12 міс.) та в майбутньому очікується отримання економічних вигод від їх застосування [22].

Після порівняння національного і міжнародного стандарту бухгалтерського обліку, які регулюють основні засоби, можемо зробити висновок, що поняття ОЗ співпадають за всіма критеріями їх визначення. Але однаковість стосується, нажаль, лише поняття у бухгалтерському обліку ОЗ. А от органи податкової служби додержуються норм ПКУ при ідентифікації об'єктів ОЗ.

Далі при аналізі даного питання, ми звернули увагу на класифікацію ОЗ. Але також доцільно визначити об'єкт ОЗ і він має відповідати критеріям його визначення таким що має вірогідність одержання економічної вигоди від його застосування і може бути достовірно оцінений у грошовому вимірнику. В нашій країні класифікація ОЗ закріплена на законодавчому рівні, а саме у ПСБО 7 та у Податковому кодексі України. У ПСБО 7 для цілей бух обліку виділено 9 груп, які однакові за призначенням і технічними характеристиками ОЗ [30], а саме: земельні ділянки; капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язанні з будівництвом; будівлі, споруди та передавальні пристрої; машини та обладнання; транспортні засоби; інструменти, прилади, інвентар; тварини; багаторічні насадження та інші основні засоби.

Підґрунтям для вірної організації обліку ОЗ має бути дотримання принципу їх класифікації.

Важливе значення в обліку ОЗ має їх розподіл на основі

приналежності до власного і орендованого.

Орендовані ОЗ - це засоби, отримані від фізичних або інших підприємств за конкретну орендну плату. Орендовані ОЗ показані на балансі лізингодавця, тим самим виключаючи можливість подвійного обліку для тих же фондів [18].

Кожній фірмі, якій належать ОЗ, що належать різним підгрупах, необхідно визначити структуру ОЗ, тобто ознаки підгруп, груп і відповідних облікових записів і субрахунків, що використовуються в бухгалтерському обліку [42]. На рис. 1.1. приведемо один із способів групування ОЗ.

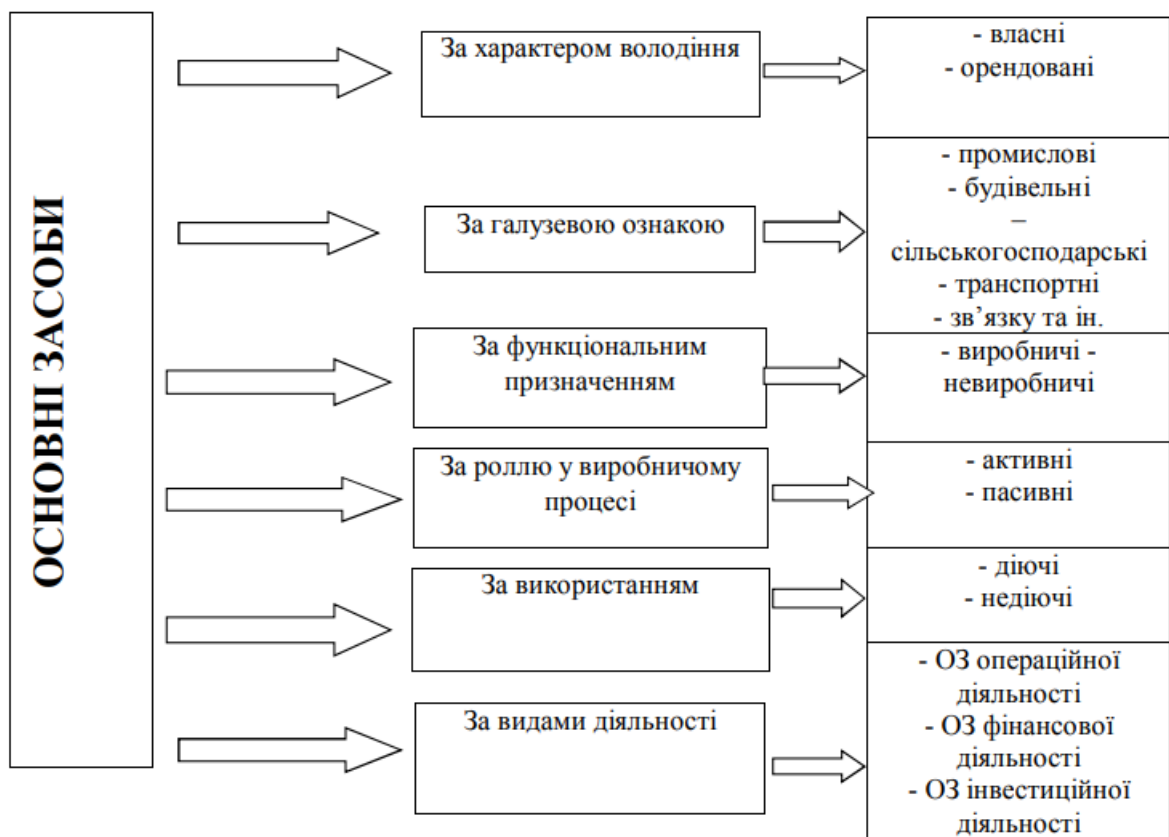

Рис. 1.1. Групування основних засобів за різними ознаками

Отже, класифікація ОЗ може виконуватись по різному в податковому та бухгалтерському обліку. Наприклад, з рис. 1.1. ми бачимо, що за функціональним призначенням ОЗ діляться на виробничі та невиробничі; при використанні ОЗ ділять на операційні і непрацюючі. У додатку А можемо прослідкувати класифікацію ОЗ за нормами ПКУ, а саме п. 138.3.3.

Для вірного ведення обліку ОЗ потрібно виконувати конкретні завдання, такі як: здійснення контролю за збереженням ОЗ; своєчасне фіксування інформації у первинних документах і перенесення інформації до реєстрів обліку; вірне обчислення зносу і амортизації ОЗ; фіксація в обліку витрат на ремонт ОЗ; виявлення морально застарілих ОЗ або надлишкових тощо.

Тож, коли підприємство в курсі і контролює наявність ОЗ, їх ефективне застосування, а це має велике значення при управлінні його діяльністю. І цьому має сприяти вірно побудований та організований саме облік у господарстві.

1.2. Оцінка основних засобів та основні методи її розрахунку

Облік основних засобів може здійснюватись у двох виразах: вартісному та натуральному. Оцінка у вартісному вираженні називається їхньою оцінкою. Обліковою одиницею ОЗ вважається їх об'єкт. А от у натуральному вираженні їх облік важливий для оцінки технічного становища.

Щоб не виникали труднощі при здійсненні обліку основних засобів у натуральному вираженні. Важливо здійснювати вартісну оцінку ОЗ.

Оцінкою ОЗ компанії є грошовий вираз їх вартості. Вона важлива для визначення загальної величини ОЗ, їх структури та динаміки, для обрахунку економічних показників, які є маркерами ефективності господарської діяльності фірми на конкретний період часу. Таку оцінку проводять з ціллю рівня їх зношення; плану по витратам на їх відтворення; через модернізацію, ремонт або оновлення.

Об'єкт ОЗ, що слугує критеріям визнання активом, має бути оцінений за їх собівартістю. Згідно з ПСБО 7 отримані ОЗ зараховуються до балансу підприємства за первісною вартістю.

Значення основних засобів, регламентованих стандартами бухгалтерського обліку. Національні стандарти бухгалтерського обліку відрізняються від МСФЗ у частині капіталізації відсотків по кредиту, витрат на ремонт тощо. Погоджуємось з думкою О.В. Щирської про те, що: - «важливим для підприємства є правильність оцінки первісної вартості ОЗ, внесених власниками в статутний капітал, тому що від цього прямо залежить реальність величини власного капіталу» [50]. ПСБО 7, Методрекомендації з бухгалтерського обліку основні засоби та ПСБО 19 представляє економічний зміст усіх існуючих видів активів, які будуть розглянуті в додатку Б.

Складові первісної вартості відповідно залежні від джерел надходження ОЗ. Важливо зазначити, що головною складовою ОЗ для багатьох організацій являються суми, сплачені постачальникам основних засобів та підрядникам за здійснення будівельних та монтажних робіт, але без прямих податків. Важливо пам'ятати, що до первісної вартості ОЗ відносять проценти по кредитах, які отримує організація на будівництво ОЗ. Крім того, згідно ПСБО 31 «Фінансові витрати» об'єкт ОЗ є класифікаційним активом.

Якщо ОЗ передаються безоплатно то їх первісна вартість рівна їх справедливій вартості з урахуванням витрат на цю дату, що передбачено нормами ПСБО 7 п. 8. При внесенні до статутного фонду акціонерами ОЗ, то вони визначаються за первісною вартістю, то вона збачиться як справедлива за погодженням з акціонерами компанії.

Поряд із проблемою визначення справедливої вартості існує також низка питань щодо розрахунку ліквідаційної вартості, яка використовується при розрахунку амортизації. Сьогодні компанії мають право самостійно визначати ліквідаційну вартість. Погоджуємось з О.В. Щирською, що «точно визначити ліквідаційну вартість ОЗ на практиці досить складно, адже строк їх використання складає кілька років, і точно спрогнозувати, яку саме суму коштів можна отримати від їх продажу, майже неможливо» [50]. Виходячи з цього, передбачається, що вартість (ліквідаційна) об'єктів ОЗ після

закінчення терміну їх корисного використання дорівнюватиме нулю. Сума амортизації у такому разі дорівнює первісній (переоціненій) вартості. В нашій країні використовують два головні методи розрахунку ліквідаційної вартості, а саме: прямий та непрямий.

Науковець В. Пархоменко рекомендує обраховувати ліквідаційну вартість за формулою [28]:

$$Л = (М * Ц - В) * (I/100)n, \quad (1.1)$$

де Л – ліквідаційна вартість;

М – кількість отриманих матеріальних цінностей від ліквідації об'єкта;

Ц – ціна за одиницю отриманих від ліквідації матеріальних цінностей;

В – витрати, пов'язані з продажем/ліквідацією;

I – середній річний індекс споживчих цін протягом n років;

n – кількість років корисного використання об'єкта.

Проаналізувавши працю науковця В.О. Лисняк, погоджуємось з його думкою: «Ліквідаційна вартість – теперішня сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання» [19].

Однією з чинників, які впливають визначення ліквідаційної вартості являється термін корисного використання, який є ключовим поняттям щодо методів амортизації. На практиці досить складно визначити такий термін на момент визнання об'єкта активом, тобто на момент його отримання, а не на момент введення його в експлуатацію (рис. 1.2).

На нашу думку, визначення ринкової вартості надто складний процес. Його послідовність процесу (на прикладі об'єктів ОЗ) можна показати у вигляді рис. 1.3 [25].

Оцінка створених самостійно основних фондів, здійснюється з дотриманням тих же загальноприйнятих якісних характеристик, як і оцінка придбаних ОЗ.

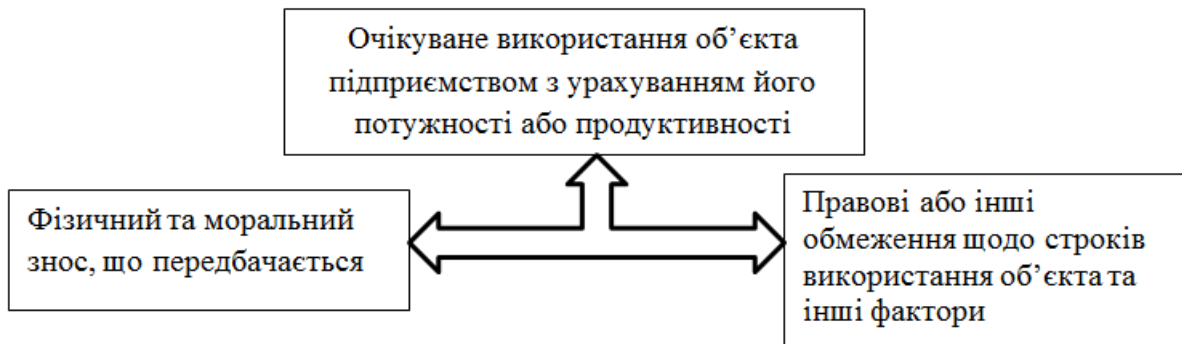

Рис.1.2. Перелік критеріїв визначення строку корисного використання

Важливо пам'ятати, що якщо об'єкт ОЗ виготовляється самостійно компанією і паралельно вона виготовляє подібну продукцію для продажу, то собівартість такого засобу буде визначатись згідно з положеннями ПСБО 9 «Запаси» [69].

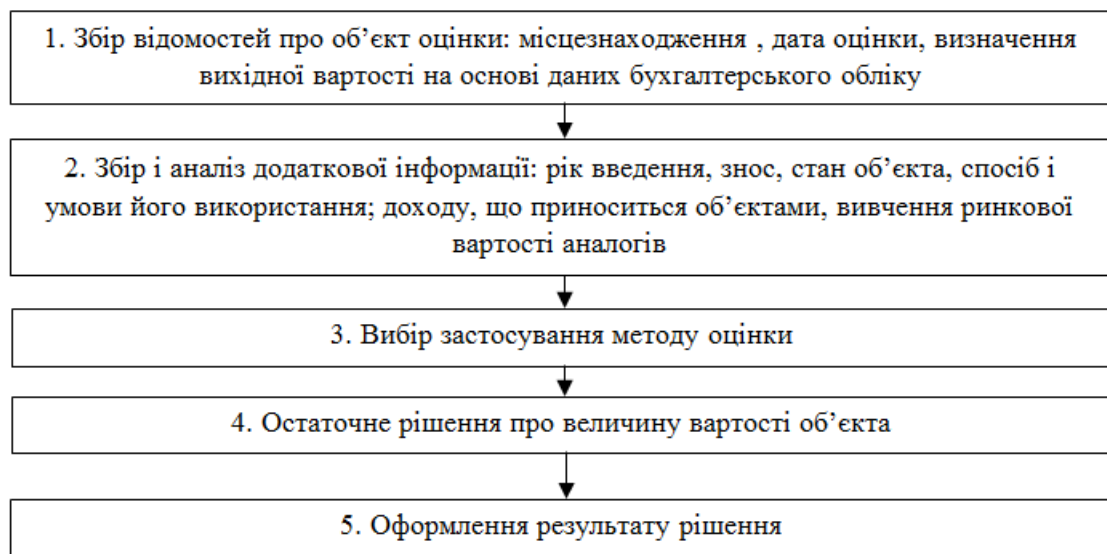

Рис. 1.3. Етапи процесу переоцінки ОЗ

Собівартість ОЗ власного створення зазвичай об'єднує: вартість робіт, виконаних субпідрядниками; прямі матеріальні витрати; прямі витрати на оплату праці; інші операційні витрати, безпосередньо пов'язані з будівництвом активу; вартість ліцензії на будівництво; оплата професійних послуг (архітекторів, юристів тощо).

Таким чином, залишкова вартість – це різниця між первісною вартістю

та сумою амортизації за увесь термін експлуатації активу. Оцінка за залишковою вартістю застосовується у розробках планів відтворення ОЗ і нарахуванні амортизації.

1.3. Нормативна та правова основа обліково-аналітичного забезпечення основних засобів підприємств: організаційний та методичний підходи

В складних сьгоднішніх процесах розвитку економічних відносин конкурентна здатність підприємств значною в повній мірі залежна від налагодження ефективного механізму обліково-аналітичного забезпечення управління процесом використання ОЗ. Для впровадження такої системи необхідно застосовувати проміжні заходи, одним із яких є вдосконалення існуючої нормативної бази, яка є досить великою для досліджуваних підприємств. Це пояснюється тим, що крім нормативно-правових актів, які стосуються всіх видів господарської діяльності, існують також нормативно-правові акти, розроблені для сільського господарства. Враховуючи зазначене, нормативну складову, що регламентує обліковий процес ОЗ представимо схемою на рис. 1.4.

З представленого рисунка бачимо, що нормативна база з облікового процесу руху ОЗ представлена в нашій країні не малою кількістю нормативних та правових документів.

На підтвердження вищесказаного Харитонова А.М. зазначає, що необхідно забезпечити таку технологію складання нормативно-правових актів, яка б не штовхала компанії на пошук відповідей на питання, які закони в конкретному випадку «краще піднімати» [42].

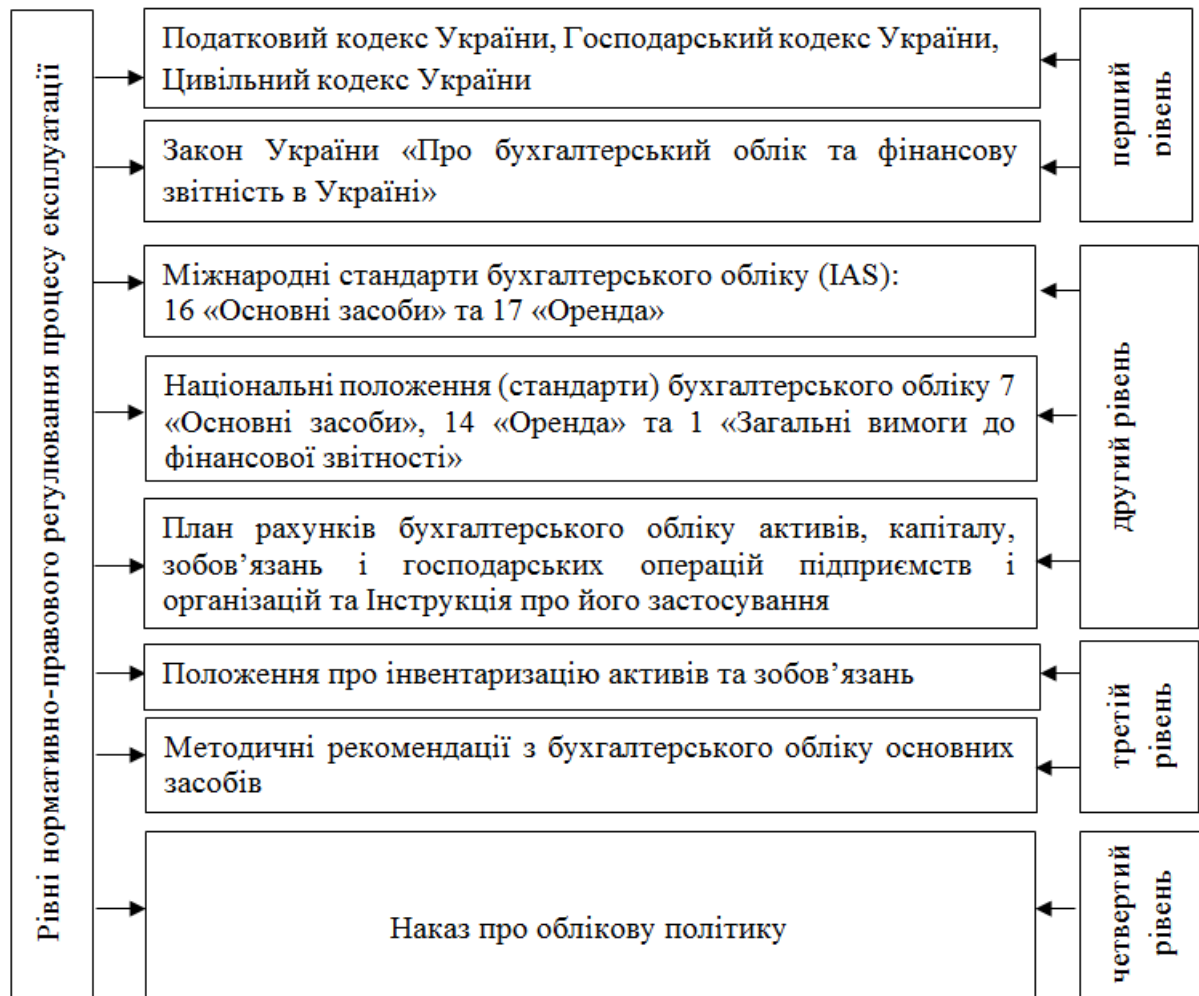

Рис. 1.4. Нормативно-правові документи, що регулюють обліково-аналітичне забезпечення процесу експлуатації ОЗ

Далі доцільно порівняти існуючий підхід до визначення термінів корисності використання ОЗ, які представлені у табл. 1.1. і вказує на те, що бухгалтерський облік частіше націлений на забезпечення даних для потреб податкових органів.

Зазначене у таблиці, пов'язано з тим, що заданий строк корисного використання ОЗ, згідно зі ст.145 ПКУ [29], є мінімально допустимим, який береться за основу для встановлення строку служби ОЗ для цілей підготовки фінансової звітності. Орієнтація на такі часові рамки в бухгалтерській практиці мінімізує розбіжності в даних фінансової та податкової звітності.

Таблиця 1.1

Підходи до визначення строків корисного використання ОЗ

Назва нормативно - правового акту	Підхід до встановлення строку корисного використання (експлуатації) основних засобів
Податковий кодекс України	встановлено мінімально допустимі строки корисного використання залежно від групи, до якої належать основні засоби
П(С)БО 7	мінімально допустимі строки експлуатації не встановлено, водночас дозволено використовувати мінімально допустимі терміни корисного використання основних засобів, установлені ПКУ
МСФЗ 16	строк корисного використання встановлюється залежно від очікуваного періоду використання основних засобів, при цьому податкові обмеження не враховуються

Провівши аналіз нормативного та правового забезпечення обліку ОЗ, можемо зробити підсумок, що в нашій країні досить не просто сприймати всебічні позитивні сторони стандартів обліку, так як вони іноді можуть негативно подіяти на діяльність компаній при запровадженні в якихось інших умовах господарювання. Але, бачимо, що у інших провідних державах у бухгалтерському обліку спочатку проводять трансформацію і модифікацію положень стандартів, які будуть в майбутньому запроваджені у відповідних умовах розвитку держави і, обов'язково, враховують майбутні перспективи від їх реалізації.

Висновки до розділу 1

1. Основні засоби являються важливою частину матеріально-технічної бази будь-якої галузі, зокрема АПК. На основі їхнього збільшення зростає економічний потенціал і виробничі потужності галузей, також збільшується технічний виробничий їх рівень. Така реальність, в свою чергу, збільшує темпи виробництва і сприяє удосконаленню розширеного відтворення та правильному формуванню найважливіших пропорцій господарювання.

Аналіз і узагальнення різноманітних думок науковців щодо визначення поняття ОЗ компанії дало нам змогу зробити висновок, що це матеріальні активи, які підприємство використовує як засоби праці, термін корисного використання яких становить більше календарного року.

2. ОЗ компанії відображають на своєму балансі за їх первісною вартістю, яка залежна від виду їх надходження на підприємство. На звітну дату згідно з ПСБО 7 фірми використовують моделі переоцінок, які вбачають розрахунок індексу переоцінки і використання первісної вартості ОЗ та суми накопиченої амортизації. Наприкінці звітного року компанія має оцінити ОЗ на наявність ознак зменшення корисності. Збиток від знецінення визнається лише в тому випадку, якщо балансова вартість перевищує суму, яку очікується до відшкодування, що визначається як найбільша із справедливої вартості за вирахуванням витрат на реалізацію чи цінності використання. На дату вибуття кошти оцінюються за ліквідаційною вартістю.

3. Облік сучасних економічних умов дозволив дійти невтішного висновку, що систему правового регулювання процесу експлуатації ОЗ забезпечено низкою нормативних документів, дозволяють приймати виважені управлінські рішення. Але, виходячи з важливості ОЗ для забезпечення господарської діяльності, їх широкої класифікації у компаніях та відсутності одного підходу до переліку ОЗ у нормативних актах, вона потребує вдосконалення на загальному (національному) рівні.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА НАПРЯМКИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ

2.1. Фінансово-економічна діагностика ТОВ «Естрелла Компані» та короткий опис організації роботи бухгалтерської служби підприємства

ТОВ "Естрелла Компані" міста Дніпра набуло прав юридичної особи з 20.11.2012 року. Підприємство створено з метою задоволення попиту населення в продукції, шляхом її виробництва, переробки, реалізації, для максимального задоволення соціальних і економічних інтересів членів трудового колективу підприємства. Керівником організації являється Андрій Посошко.

Основні засоби та трудові ресурси за останні роки використовуються менш ефективно, що вплинуло на скорочення валової продукції. В цілому підприємство є достатньо прибутковим, про що свідчить отриманий при розрахунках за 2022 рік рівень рентабельності, що характеризує отримання підприємством на 1 грн. витрат 1,32 грн. прибутку.

Оцінка основних фінансово-економічних показників діяльності підприємства необхідна для одержання певної кількості основних, найбільш інформативних показників, що дають об'єктивне та точне уявлення про фінансово-економічний стан підприємства. З ціллю пошуку етапів розвитку ТОВ "Естрелла Компані" проаналізуємо основні фінансові показники за даними фінансової звітності за період 2018-2022 рр.

Оцінку майна та капіталу ТОВ "Естрелла Компані" представимо на рис. 2.1.

З даних табл. 2.1. бачимо, що на кінець 2022 року вартість майна ТОВ "Естрелла Компані" склала 14 419,1 тис.грн., збільшення майнового складу, відбулося за рахунок збільшення вартості необоротних активів (у 3 рази) та оборотного капіталу (у 2,5 рази). Слід зазначити, що обсяг фінансових активів збільшився, які розмір значно змінювались протягом досліджуваного

періоду. Протягом звітного року відбулося збільшення суми джерел формування активів підприємства – загалом така динаміка зумовлена значним збільшенням суми зобов'язань підприємства. Зазначимо, що решта активів компанії були сформовані за рахунок одержання прибутку. Збільшується сума дебіторської заборгованості, за рахунок якої можливе повернення кредиторської заборгованості перед ТОВ "Естрелла Компані".

Таблиця 2.1.

Оцінка майна і капіталу ТОВ "Естрелла Компані"

№	Активи і пасиви	2018	2019	2020	2021	2022	2022 у % до 2018
	Майно, всього	5386	7301	8551	11819	14418	267,7
1	Необоротні активи	2221	2370	3335	4690	6645	299,2
1.1	Основні засоби	2221	2370	3335	4690	6645	299,2
2	Оборотні активи	3166	4931	5217,7	7129,9	7774,9	245,6
2.1	Запаси	2905,4	4884,4	5135,9	4282,1	6142,8	211,4
2.2	Поточна дебіторська заборгованість	258,8	46,6	81,9	24,9	1458,0	563,6
2.3	Грошові кошти	1,4	1,0	1,0	2823,0	175,0	13400,0
	Капітал, всього	5385,9	7301,0	8551	11820	14420	267,7
3.	Капітал власний	4918,6	5409,2	5305,7	3907,2	7905,4	160,7
3.1	Капітал зареєстрований	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0	100,0
4.	Зобов'язання (забезпечення)	468,0	1891,0	-	7910,9	6513,8	1393,9
4.1	Зобов'язання довгострокові	275,0	436,0	1507,0	2407	6461,9	2358,3
4.2	Зобов'язання поточні	194,0	1456	1740	5505	52,0	26,9
4.3	Кредиторська заборгованість поточна	81,0	38,0	269,9	895,9	0	-

Так як функціонування досліджуваного підприємства напряму пов'язане з наявністю і рухом ОЗ, ті які мають конкретний склад та

структуру у виробничого процесу. Для забезпечення компанії та отримання необхідного доходу у вигляді прибутку, важливо проводити постійну діагностику ефективного застосування ОЗ та дослідити чинники, що прямо впливають на їх рух або зміну. Далі здійснимо діагностику функціонального стану ОЗ ТОВ "Естрелла Компані" за допомогою додатка В.

Проаналізувавши результати додатка В бачимо, що за період 2018-2022рр. вартість ОЗ значно збільшилась (майже у 13 разів), що було пов'язано з придбанням певного обладнання та проведеною переоцінкою. Річний приріст вартості ОЗ становив 111,9 тис. грн. Сума переоцінки перевищує суму придбання, про що свідчить зниження коефіцієнта поновлення на 59 процентних пунктів. Рівень придатності ОЗ до використання протягом 2022 року змінюється на позитивний бік.

Далі проаналізуємо фінансові результати діяльності ТОВ "Естрелла Компані" за досліджуваний період у додатку Д.

За результатами додатка Д, за досліджуваний період, відбулося збільшення суми чистого доходу від реалізації готової продукції на 26,8%. Операційні витрати у структурі займають понад дві третини складає собівартість збутої продукції, обсяг якої збільшився на 39,4%. Високі темпи зростання інших доходів над темпами зростання інших витрат у 2022 році визначило одержання кінцевого результату діяльності через прибуток. Загалом за аналізований період у діяльності ТОВ "Естрелла Компані" відбулася різка зміна результатів діяльності: у 2018 – 2022 рр. прибуток був отриманий у 2020-2021 рр. – збиток, 2022 року – прибуток. Зміна суми фінансового результату у 2022 році порівняно з 2018 роком становила 13,2%.

При кваліфікаційному дослідженні ми розглянули рейтинг фінансового стану компанії. Дані розрахунків представлені у додатку Ж.

Отже, фінансовий стан ТОВ "Естрелла Компані" протягом 2018-2019рр. мало значенням рейтингу А, тоді як в 2020 – 2021 рр. це значення змінилось в негативну сторону – Б. Таке коливання пов'язано з отриманням підприємством в ці роки збитку від діяльності, але негативний результат

діяльності було покрито за рахунок отриманих прибутків в попередніх роках, тому рейтинг змінився не суттєво. У 2022 р. компанія знову мала найвищий рейтинг фінансового стану за рахунок отриманого прибутку.

Підводячи підсумок з проведеного аналізу, бачимо що фінансовий стан фірми цілком задовільний. В 2022 р. компанія здійснювала свою діяльність з отриманням прибутку.

ТОВ "Естрелла Компані" має автоматизовану форму обліку та використовує для цього автоматизовану систему «1С: Бухгалтерія 8.3».

Апарат бухгалтерського обліку складається із центральної бухгалтерії та матеріально-відповідальних осіб, які ведуть облік окремих товарних і матеріальних запасів.

На підприємстві діє централізований бухгалтерських підрозділ. В структурі працюють головний бухгалтер, бухгалтер з обліку ТМЦ та бухгалтер касир. Зазначені спеціалісти обробляють первинні документи поряд із звітами, що надходять від фінансово відповідальних осіб: комірника, бухгалтера машинно-тракторного парку.

На підприємстві діє лінійна організація бухгалтерської служби (рис. 2.1):

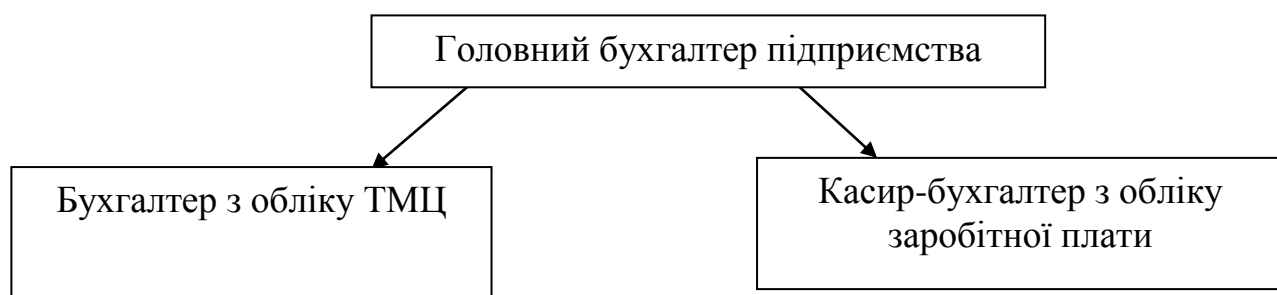

Рис. 2.1 Лінійна організація бухгалтерської служби
ТОВ "Естрелла Компані"

Щоб дослідити відповідність працівників облікової служби вимогам кваліфікаційного рівня фахівців з обліку, проаналізуємо якісний склад обліково-контрольної служби (додаток Е).

Дані додатку Е показують, що не всі працівники обліково-контрольної служби мають вищу освіту і жоден не проходив курси підвищення кваліфікації. Тому, на нашу думку, задля кадрового росту необхідно рекомендувати керівництву підприємства забезпечити підвищення кваліфікації своїх працівників.

У досліджуваному підприємстві головний бухгалтер несе відповідальність за формування облікової політики, а керівник товариства затверджує створений головним бухгалтером Наказ про облікову політику. Відповідно такий наказ створюється у складі облікової політики відповідно до Закону України № 996-ХІІ [32], П(С)БО з метою створення загальної облікової політики та складання достовірної і повної фінансової звітності компанії.

У ТОВ "Естрелла Компані" Наказ розроблений з 2013 року.

Методичною базою облікової політики в нашій країні, та окремо у ТОВ "Естрелла Компані" слугують ПСБО, відповідно до яких підприємство може вибрати собі необхідні методи, процедури щодо організації обліку на різних ділянках здійснення його діяльності.

2.2. Стан організації облік основних засобів на досліджуваному підприємстві

Одним з важливих документів ТОВ "Естрелла Компані", що регламентують здійснення обліку згідно специфіці його діяльності, як зазначалось у попередньому підпункті є Наказ про облікову політику.

Тобто Наказ містить усі особливості обліку активів та джерел їх формування, а також ОЗ.

У Наказі виділені такі основні ознаки для основних засобів, як:

- строк корисного використання більше одного року;
- вартість перевищує 6000 грн., яку з 23.05.2020 р. збільшено до 20000грн.

Тобто, облікова політика підприємства відповідає вимогам законодавства.

Автоматизація бухгалтерського процесу є важливим фактором господарської діяльності, адже значно спрощує роботу бухгалтерії та дозволяє уникнути багатьох помилок.

У ТОВ "Естрелла Компані" рух ОЗ відображається: у їх надходженні; у їх ліквідації при повному зносу; у продажу, якщо вони не потрібні підприємству.

Спочатку дослідженню підлягало надходження основних засобів: придбання за грошові кошти нових, або тих які вже були у використанні; отримання ОЗ безкоштовно від інших підприємств або фізичних осіб; або як внесок у статутний фонд в обмін на корпоративне право.

Досліджувана організація постійно відновлює ОЗ через різноманітні джерела їх придбання. Це стало об'єктом дослідження і нашло відображення у різних облікових прикладах по надходженню ОЗ.

Оскільки процес ведення бухгалтерського обліку у ТОВ "Естрелла Компані" ведеться в програмі ««1С: Бухгалтерія 8.3». Але первинний облік здійснюється в ручну за допомогою первинних документів типових форм

первинного обліку.

При документуванні здійснених операцій в обліку ОЗ у товаристві здійснюється рух бухгалтерської інформації (первинний, синтетичний та аналітичний) та звітністю (рис.2.2).

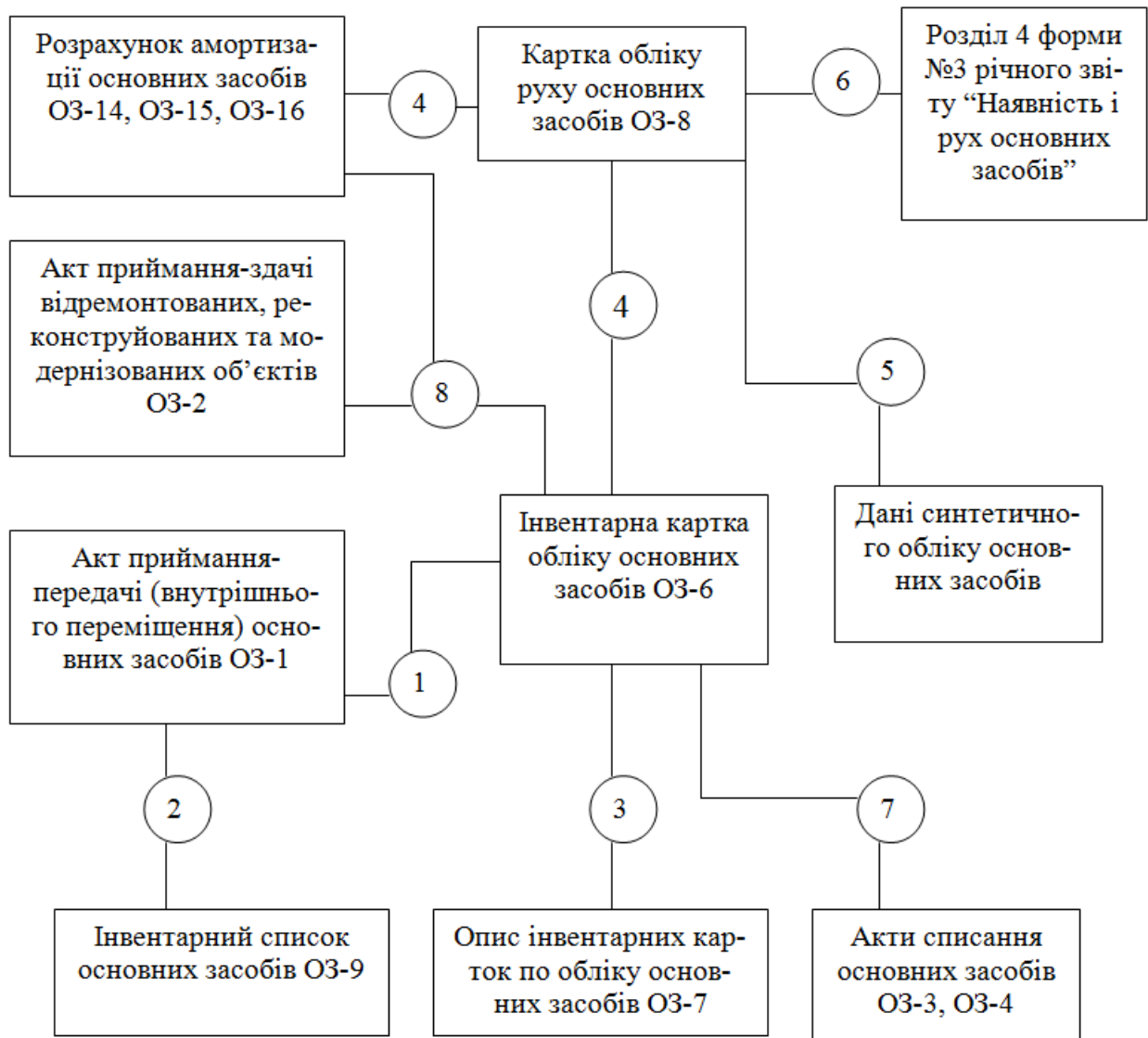

Рис. 2.2. Документальне забезпечення обліку ОЗ у ТОВ "Естрелла Компані"

Інвентарний об'єкт ОЗ в обліку являється його одиницею. Такий об'єкт це вже завершена будова з всіма пристосуванням для нього, або окремий предмет, який готовий до самостійного функціонування або їх комплекс

конструктивно об'єднаних предметів однакового або різного за своїм призначенням.

В разі якщо ОЗ списується з балансу компанії, то його інвентарний номер може бути присвоєний іншому об'єкту лише через 5 років.

Синтетичний облік ОЗ у ТОВ "Естрелла Компані" здійснюється відповідно до Інструкції № 291 на рах. 10. [11].

10 рахунок називається "Основні засоби" і призначений він для обліку та узагальнення даних про наявні ОЗ та їх рух. Також для тих які отримані у фінансовий лізинг або орендовані як один цілий майновий комплекс і може бути віднесений до складу ОЗ. Рах.10 по відношенню до балансу являється активним матеріальним рахунком.

Загальна схема організації обліку ОЗ у товаристві представлена на мал. 2.3.

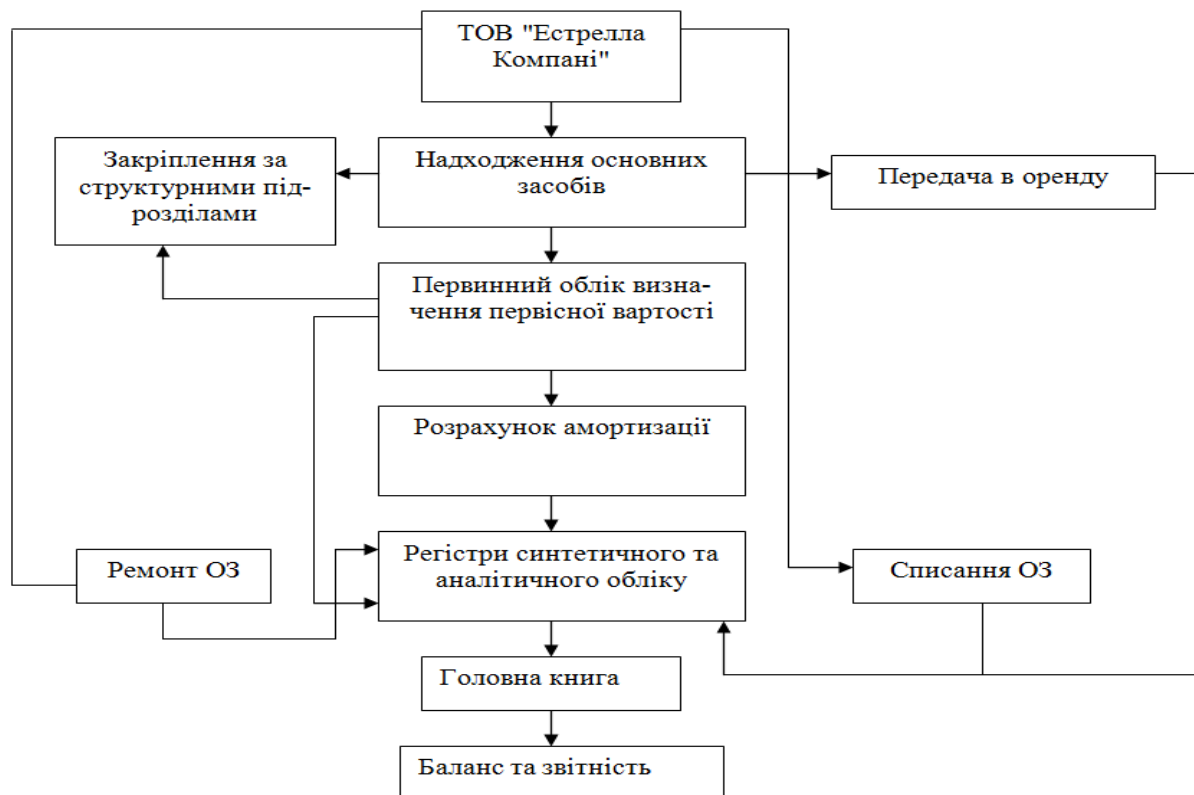

Рис. 2.3. Схема організації обліку ОЗ в ТОВ "Естрелла Компані"

До рахунку 10 в товаристві застосовують субрахунки згідно з прийнятою класифікацією: 101 земельні ділянки; 102 капітальні витрати на

поліпшення земель; 103 будинки і споруди; 104 машини і обладнання; 105 транспортні засоби; 106 інструменти, прилади та інвентар; 108 багаторічні насадження та 109 інші ОЗ.

Необхідно враховувати, що затрати які підприємство несе на купівлю або утворення основних засобів, відповідно інструкції 291, ведеться на 15 рахунку «Капітальні інвестиції». Рахунок ведеться в розрізі одного субконто «Інвестиції».

При введенні ОЗ в дію витрати списують на 10 рахунку, який має 2 субконто – «необоротні активи» та «місце зберігання».

Новопридбані об'єкти основних засобів у балансі компанії відображаються за первинною вартістю.

Далі в аналітичному обліку організовується за допомогою спеціального механізму «субконто», а саме однотипні об'єкти ОЗ аналітичного обліку що відображається на відповідних бухгалтерських рахунках.

Таким чином, з проведеного дослідження, стан організації обліку ОЗ на підприємстві можна вважати задовільним.

2.3. Удосконалення організації і методики обліку основних засобів на досліджуваному підприємстві

Облік ОЗ це дуже важливий аспект у бухгалтерському обліку. Тож його поліпшення можливо дасть змогу позитивно змінити функціонування товариства загалом. Вдала організація діяльності починається з формування матеріально-технічної бази, за її відсутності унеможлиблює ведення господарської діяльності підприємства. А коли створюється загальний обліковий механізм у компанії, закріплюється це все налагодженою обліковою політикою – це сприяє налагодженому управлінню діяльності підприємства.

На нашу думку у ТОВ "Естрелла Компані" необхідно вдосконалити, перш за все, ведення первинного обліку ОЗ запропонувавши «Схему бухгалтерського обліку основних засобів», яка дає можливість більш детальніше розглянути підходи до обліку ОЗ. Рекомендована нами схема деталізує шляхи обліку надходження та використання ОЗ, та надає можливість по наявним документам, які ми наводимо в схемі проводити правильний та доцільний бухгалтерський облік на підприємстві.

Організація первинного обліку починається із визначення складу об'єктів обліку. Насамперед вони визначають економічні факти, які мають бути відображені в обліку і зафіксовані у первинній документації, що є базою для підтвердження факту здійсненої операції. До складу об'єктів обліку впливають системи звітності та об'єкти контролю (проміжного) їх формування. На початку створення первинних об'єктів ОЗ, важливо ознайомитися із механізмом створення звітності, такої як: фінансова, статистична та управлінська (внутрішня) компанії.

У додатку Ж наведено перелік розроблених нами облікової номенклатури для обліку ОЗ.

Якщо в компанії відсутні бухгалтерські дані, це може привести до не достовірного формування інформації. І в кінцевому рахунку спотворить результати формування фінансової звітності про фінансовий та майновий стан фірми. А якщо облікові дані вчасно і достовірно формуються, це дасть ефективну і налагоджену облікову систему в управлінні підприємством. В контексті ОЗ, то достовірна їх вартісна оцінка, правильне відображення в обліку дасть змогу не допуститись помилок, що в майбутньому забезпечить компанію від штрафних санкцій щодо порушення метод рекомендацій з обліку ОЗ.

Для уникнення таких наслідків та удосконалення облікового забезпечення ОЗ у ТОВ "Естрелла Компані" розглянемо можливі напрямки такого удосконалення.

Оцінка будь-яких об'єктів бухгалтерського обліку займає дуже важливе

значення, адже саме на її основі відбувається вимірювання вартості об'єктів. Крім того, від правильної оцінки залежить ефективність прийнятих в подальшому управлінських рішень.

У ТОВ "Естрелла Компані" для оцінки ОЗ на дату балансу використовується модель переоцінки відповідно П(С)БО 7. Це є недоліком ведення обліку, так як обмежує товариство у виборі іншого варіанту оцінки – моделі собівартості, що була би доречною для оцінки деяких об'єктів основних засобів. Також підприємство може використовувати лише пропорційний метод переоцінки накопиченої амортизації і не має інших альтернатив. Поряд з зазначеними недоліками, процес переоцінки ОЗ ТОВ "Естрелла Компані" відбувається в межах інформаційної системи «1С: Підприємство» у «ручному» порядку, оскільки конфігурація, що застосовується не містить вбудованих можливостей відображення цього процесу.

Можливим шляхом вирішення є використання МСФЗ в частині оцінки ОЗ, які на дату балансу дають можливість застосовувати декілька моделей.

Так, МСБО 16 дає організації можливість вибрати для обліку одну з двох моделей оцінки ОЗ після визнання – базову або альтернативну (рис. 2.4).

Для об'єктивної рекомендації щодо зміни моделі оцінки основних засобів у ТОВ "Естрелла Компані", проаналізуємо моделі переоцінки за міжнародними та вітчизняними підходами, а саме на відмінності в методах розрахунку суми накопиченої амортизації на дату переоцінки.

Методи розрахунку суми накопиченої амортизації на дату переоцінки наведено в табл. 2.2.

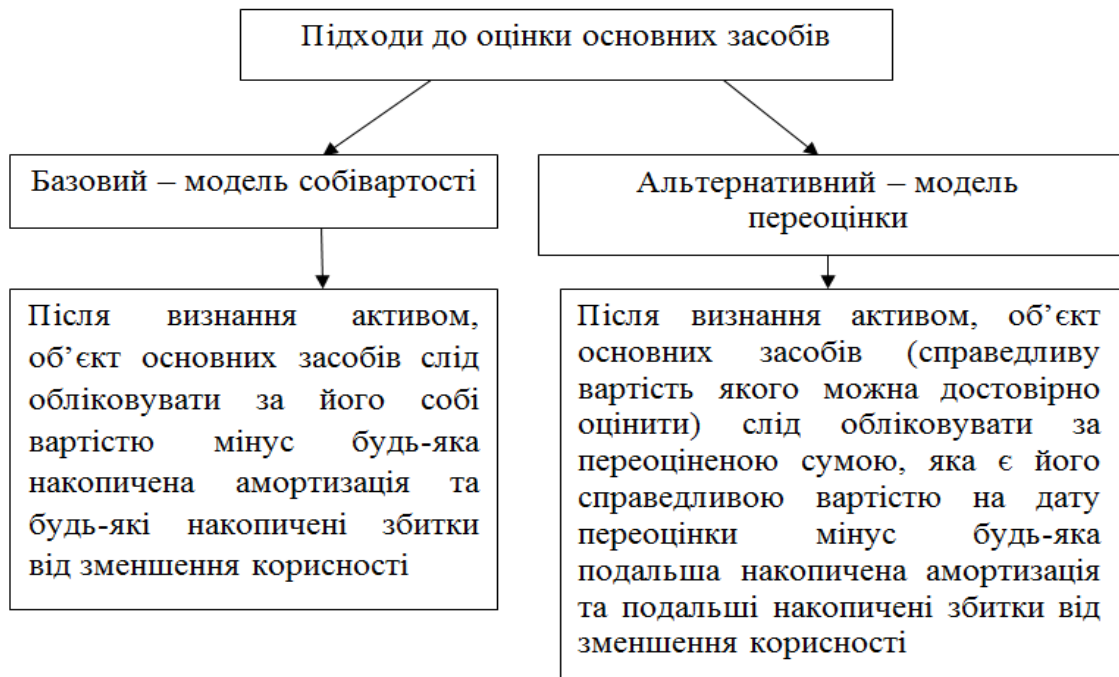

Рис. 2.4. Рекомендація щодо підходів до оцінки основних засобів
для ТОВ "Естрелла Компані"

Можливим шляхом вирішення даної проблеми у ТОВ "Естрелла Компані" є застосування наступної схеми організації процесу переоцінки ОЗ у автоматизованій системі «1С:Підприємство» (рис. 2.5).

Таблиця 2.2

Запропонована методика розрахунку суми амортизації (накопиченої) в
дату переоцінки для ТОВ "Естрелла Компані"

Метод	Характеристика	Примітки
Пропорційної переоцінки накопиченої амортизації	Накопичену амортизацію перераховують пропорційно до зміни валової балансової вартості активу, так що балансова вартість активу після переоцінки дорівнює переоціненій сумі	Метод часто застосовують, коли актив переоцінюється за допомогою індексу, щоб визначити його амортизовану відновлювану собівартість
Виключення суми накопиченої амортизації	Накопичену амортизацію виключають з валової балансової вартості активу та чистої суми, перерахованої до переоціненої суми активу	Застосовують, коли переоцінюються об'єкти, поточна ринкова вартість яких не пов'язана з їх зносом. Метод використовують в основному для будівель

Основою для заповнення будь-яких документів та відображення на рахунках сум є довідники. Для процесу переоцінки важливими є довідники «Необоротні активи», «Місця зберігання», «Вид витрат» та «Вид діяльності».

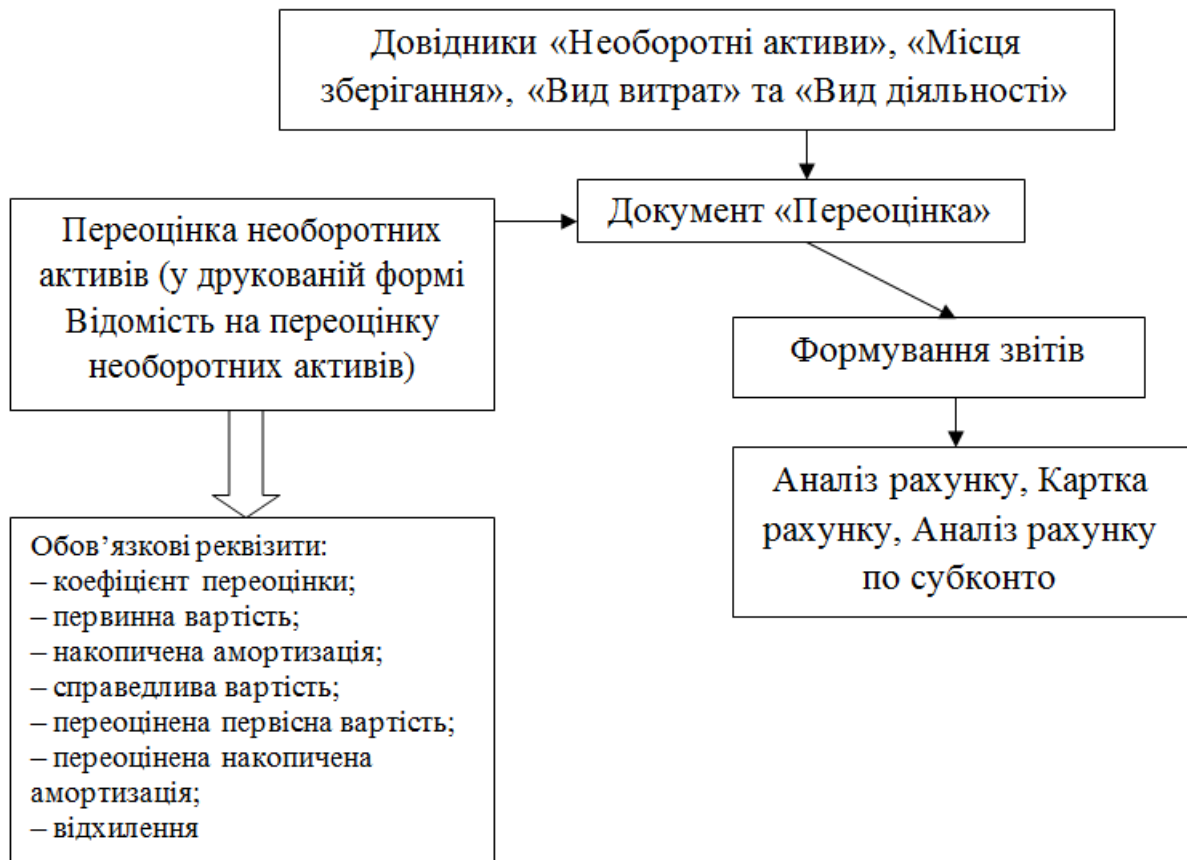

Рис. 2.5. Запропонована схема організації процесу переоцінки для ТОВ "Естрелла Компані" (авторська розробка)

На основі цих даних, програма автоматично розраховує коефіцієнт переоцінки та переоцінені суми. Відхилення переносять на рахунки обліку.

Отже, можливість автоматичного проведення процесу переоцінки значно спростить роботу бухгалтерської служби ТОВ "Естрелла Компані".

Підсумовуючи вище викладене, ми дійшли підсумку, що в складних умовах сьогодення бухгалтерська реформа в нашій країні вкрай важлива, бо до сьогодні залишаються неузгоджені національні та міжнародні стандарти обліку щодо визначення оціночної вартості ОЗ у балансі компаній. Якщо такі моменти будуть усунені, гармонізація стандартів буде мінімізована, то і облік ОЗ буде приведено до гармонізації міжнародних та

національних стандартів.

Отже, рекомендуємо підприємству використовувати альтернативну модель оцінки основних засобів на дату балансу. Ця модель є доцільною, адже дозволяє показувати реальну вартість об'єктів, що забезпечує більшу достовірність фінансової звітності.

Висновки до розділу 2

1. Фінансовий стан ТОВ "Естрелла Компані" протягом 2018-2019 рр. характеризувався значенням рейтингу А, тоді як в 2020 – 2021 рр. це значення змінилось в негативну сторону – Б. Таке коливання пов'язано з не отриманням прибутку фірмою в 2020-2021 роки, дало від'ємний результат негативний результат здійсненої діяльності в цей період, що суттєво вплинуло на рейтингову оцінку підприємства. У 2022 р. році товариство отримало бажаний прибуток, а відповідно піднявся і фінансовий його рейтинг. Рівень ліквідності, також, знаходиться на достатньому рівні за аналізує мий період, так як фірма має змогу гасити власні поточні зобов'язання. Фінансове становище компанії досить стійке, бо товариство забезпечене всіма необхідними ресурсами для здійснення господарської діяльності.

2. Після проведено аналізу, ми встановили, що бухгалтерія ТОВ "Естрелла Компані" не повністю забезпечена кваліфікованими кадрами. На наш погляд товариству потрібно ввести додаткову посаду в бухгалтерії по обліку оплати праці, це дасть змогу ефективно розподілити існуюче навантаження роботи бухгалтерської служби. Деяким працівникам потрібно також підвищити рівень своєї кваліфікації, про що повинно дбати товариство.

3. Стан організації обліку у ТОВ "Естрелла Компані" на задовільному рівні. Первинний облік в товаристві ведеться на достатньо

високому рівні, а серед недоліків можна відзначити те, що порушуються строки передачі первинних документів від підрозділів до центральної бухгалтерії. Стан аналітичного і синтетичного обліку основних засобів в господарстві ведеться на достатньому високому рівні у відповідності до діючого законодавства.

4. Запропоновані удосконалення зможуть дати ТОВ "Естрелла Компані" позитивний економічний ефект. Перехід на міжнародні стандарти дасть змогу застосовувати для окремих класів ОЗ більш вигідні методи розрахунку суми накопиченої амортизації. Автоматизація процесу проведення переоцінки в інформаційній системі підприємства дозволить уникнути помилок під час його здійснення, що притаманні ручним режимам роботи з нею. Застосування алгоритму на зменшення корисності зумовить спрощення тестування та своєчасне виправлення даних в обліку щодо нової вартості ОЗ. Зміна форми інвентарних карток зумовить більш повне розкриття інформації про всі зміни об'єкта.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Рівень використання основних засобів та їх вплив на ефективність діяльності підприємства

Забезпечення організацій ОЗ та ефективність їх використання являється головним чинником, результат діяльності від яких повністю залежний, зокрема повнота, якість та своєчасність виконання робіт, а отже, і обсяг виробництва продукції, її собівартість, фінансове становище підприємства. У зв'язку з цим аналіз забезпечення ТОВ "Естрелла Компані" основними засобами та пошук резервів підвищення ефективності їх використання має велике значення. На рис. 3.1 наведена динаміка вартості ОЗ підприємства.

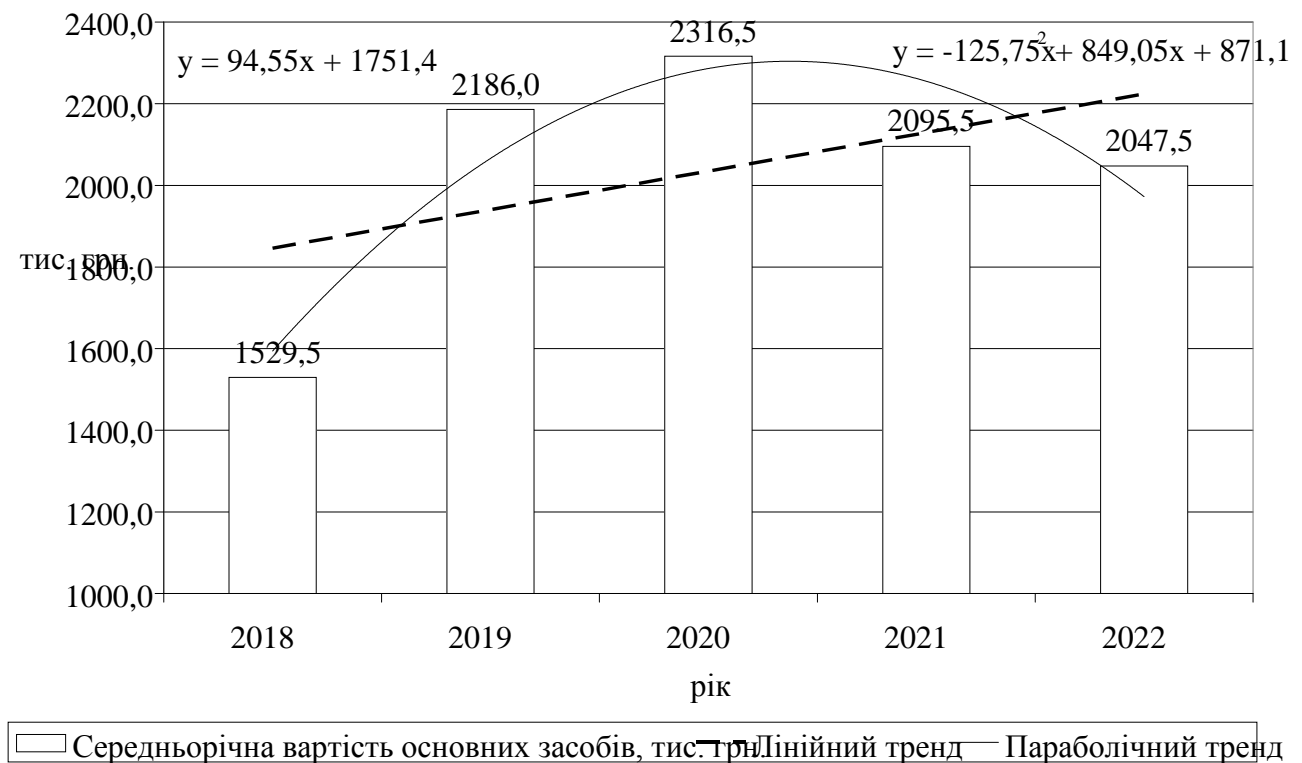

Рис. 3.1. Аналітичне вирівнювання середньорічної вартості ОЗ ТОВ "Естрелла Компані"

Наведений графік демонструє, що середньорічна вартість основних

засобів в ТОВ "Естрелла Компані" має невизначену тенденцію. Так, на початок досліджуваного періоду вартість основних засобів мала тенденцію до зростання, а з часом показник почав зменшуватися. Тобто, зниження вартості основних засобів пояснюється їх вибуттям без відповідної заміни.

Розвиток сільського господарства в значній мірі залежить від стану матеріально-технічної бази. В таблиці 3.1 наведені показники функціонування та руху ОЗ ТОВ "Естрелла Компані" за досліджуваний період

Таблиця 3.1

Рух і функціональний стан ОЗ ТОВ "Естрелла Компані"
за 2018-2022 рр.

Показник	2018	2019	2020	2021	2022	2022 у % до 2018.
<i>Показники руху основних засобів</i>						
Приріст/зменшення (річний) (+/-), тис.грн.	257,0	672,0	-829,0	390,0	-114,0	-44,4
Темп зростання, %	112,5	129,0	72,2	118,1	95,5	-16,9
Темп приросту, %	12,5	29,0	-27,8	18,1	-4,5	-16,9
Коефіцієнт оновлення, %	21,2	33,3	0,7	16,3	0,9	-20,2
Коефіцієнт вибуття, %	11,3	13,9	28,2	1,1	5,4	-5,91
Період оновлення, років	10,2	5,2	-3,6	6,6	-22,6	-32,7
Коефіцієнт заміни, %	47,6	32,5	6021,4	5,8	575,0	527,5
Коефіцієнт розширеного відтворення, %	52,5	67,5	-5921,4	94,2	-475,0	-527,5
Період обороту, років	12,9	-4,8	18,9	-17,7	4,9	38,35
<i>Функціональний стан ОЗ (коефіцієнт)</i>						
Знос, %:						
на початок року	27,8	32,0	6,3	14,9	7,5	-20,3
на кінець року	36,0	8,1	10,8	8,8	27,3	-8,7
Придатність, %:						
на початок року	72,2	67,9	93,7	85,0	92,5	20,3
на кінець року	63,9	91,9	89,2	91,2	72,7	8,7

Вартість (первісна) ОЗ на початку року в 2022 році проти 2018 року збільшилася на 23,8 %, при цьому вартість основних засобів на кінець року збільшилася лише на 5,1 %. Величина зносу основних засобів збільшилася, як на кінець, а також і на початок цього періоду. Від'ємною тенденцією є

зменшення коефіцієнта оновлення (20, в.п.), і це дає змогу констатувати, що у товаристві вибулі технічні засоби повністю не замінюють новими.

Показники функціонального стану основних засобів свідчать, що у товаристві необхідності в оновленні технічного забезпечення немає. Так, коефіцієнт придатності ОЗ на кінець 2022 року становить 72,2 %, що перевищує рівень 2018 року на 8,7 відсоткові пункти. На рис. 3.2 наведена динаміка коефіцієнтів оновлення та придатності.

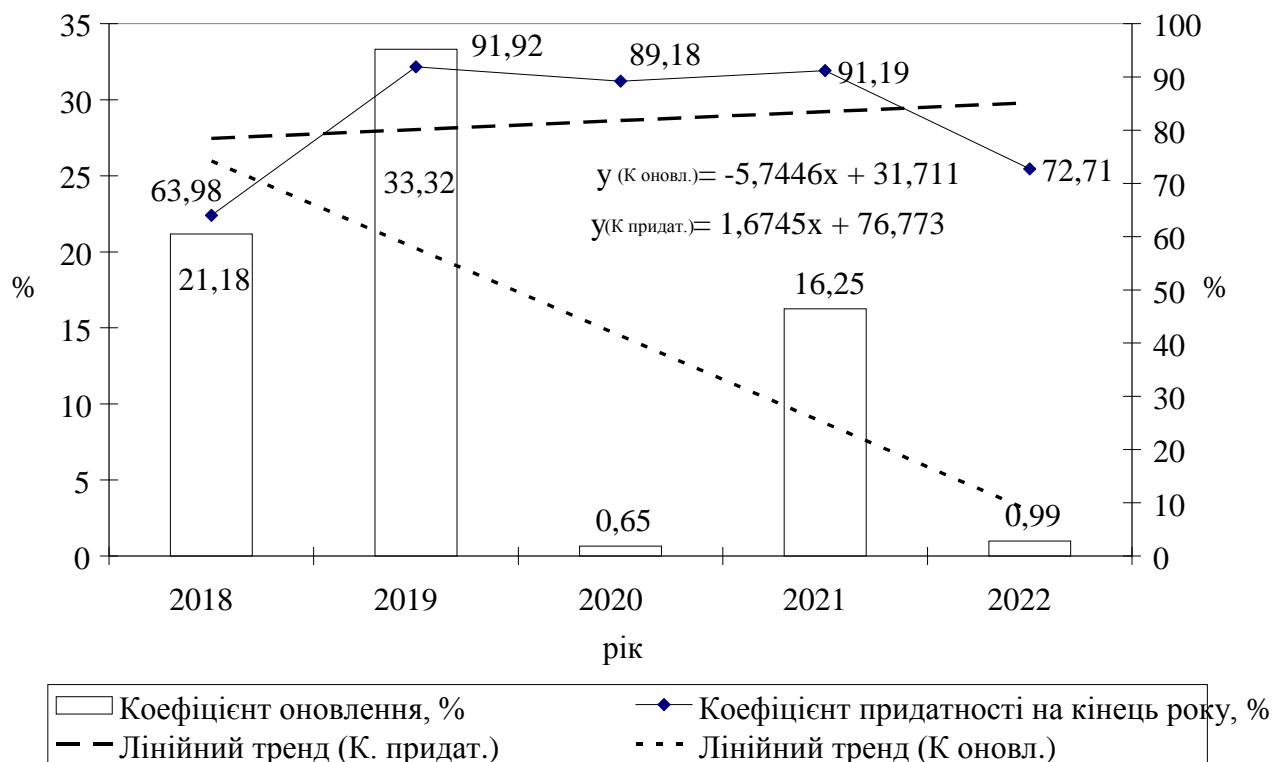

Рис. 3.2. Динаміка коефіцієнтів оновлення та придатності основних засобів ТОВ "Естрелла Компані" за 2018-2022 рр.

Параметри отриманих рівнянь, демонструють, що коефіцієнт придатності основних засобів щорічно зростає на 1,67 відсоткові пункти, тоді як Коефіцієнт оновлення прямує до нуля зі щорічним зменшенням на 5,75 відсоткові пункти. Отже, на підприємстві недоцільно оновлювати технічне забезпечення, але є необхідність оптимізувати склад технічних засобів.

3.2. Аналіз відновлення активної частини основних засобів у процесі їх ефективного використання у ТОВ «Естрелла Компані»

Оновлення ОЗ є складним і багатоваріантним завданням, складність якого зумовлюється різноманітністю проблем, що потребують вирішення – обґрунтування необхідності комплексного оновлення груп устаткування, часткової заміни підгруп устаткування, вибіркової модернізації елементів основних засобів, а також встановлення напрямів раціонального використання обмежених ресурсів. Багатоваріантність закладається у можливості розроблення сукупності альтернативних варіантів оновлення ОЗ, кожен з яких характеризується певними значеннями технічних та економічних показників.

Загальна схема процесу планування оновлення структури основних засобів ТОВ "Естрелла Компані" наведена в додатку 3.

Перспективне формування матеріально-технічної бази ТОВ "Естрелла Компані" вбачаємо у необхідності прискорення впровадження в їх виробничо-господарську діяльність передових зразків механізмів, приладів, обладнання, пристроїв і систем, що належать до активної частки основних виробничих засобів. Такі процеси даватимуть змогу забезпечити оновлення засобів праці не лише виходячи з обсягів їх фізичного спрацювання, а й з обов'язковим врахуванням морального та техніко-економічного старіння наявної матеріально-технічної бази. Проте в нинішніх умовах господарювання реалізація означених процесів можлива лише за наявності системи управління матеріально-технічним забезпеченням, функціонування якої можливе в разі становлення й розвитку ефективної інвестиційної основи з різним походженням джерел таких інвестиційних ресурсів.

Щоб розв'язати задані завдання використати важливе планування фінансово і господарської діяльності ТОВ "Естрелла Компані" на 2023 рік.; план робіт (річний) по бригаді (тракторній); норми які характеризують виробіток та зарплатню робітників товариства, які періодично задіяні на

польових роботах; строки здійснення таких робіт; склад тракторного парку, допоміжних його обладнань та агрегатів. Всі зазначені показники наведені на рис. 3.3. і 3.4.

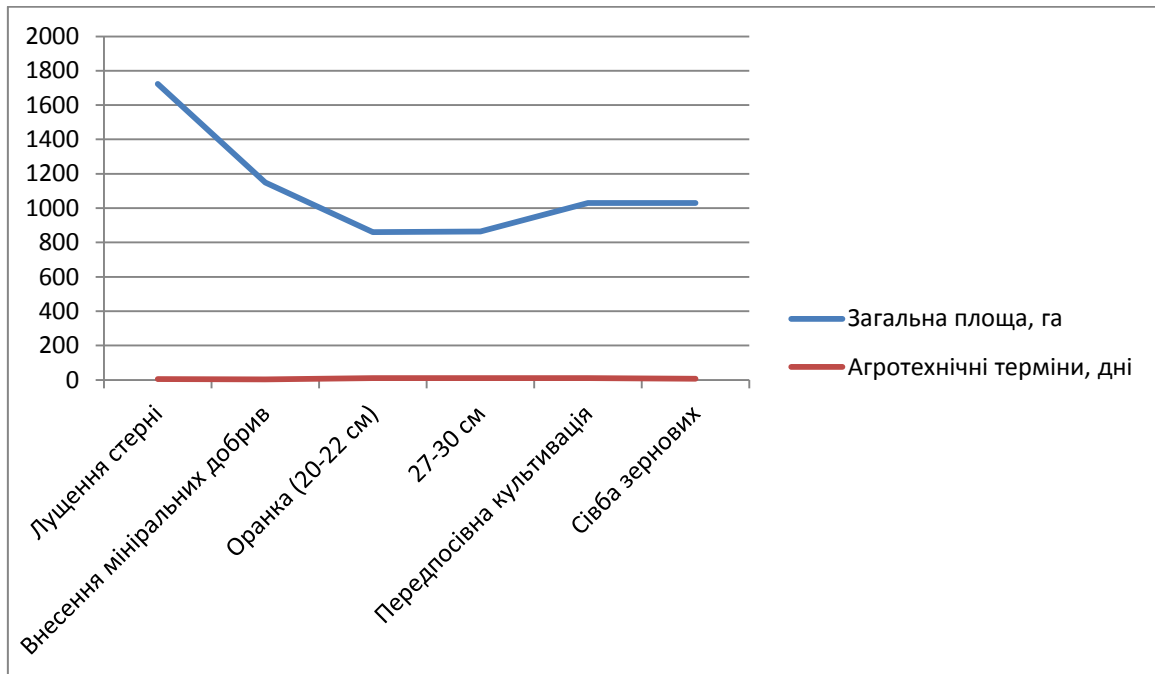

Рис. 3.3. Обсяги і агротехнічні строки (планові) виконання польових робіт ТОВ "Естрелла Компані", 2023 р.

У додатку К представимо класичну оптимізаційну модель застосування машинних і тракторних агрегатів у польових роботах, яку побудуємо в залежності від теорії програмування (лінійного) програмування для ТОВ "Естрелла Компані". При цьому будемо використовувати Microsoft Excel «Пошук рішення».

Частково на рис. 3.4. представимо вибір агрегатів для операції «Лущення перше».

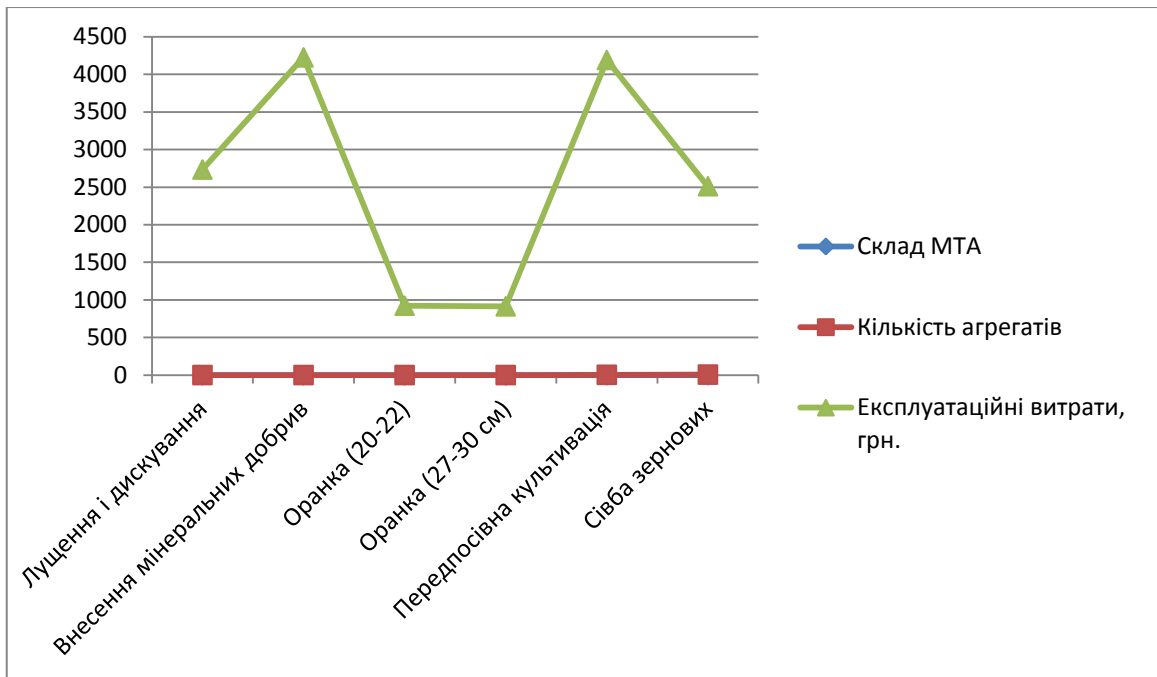

Рис. 3.4. Склад наявного парку тракторів (на прикладі К-701), причіпного та навісного обладнання і основні характеристики використання машинно-тракторних агрегатів у ТОВ "Естрелла Компані"

З проведеного аналізу, ми встановили, щоб досягти мінімального рівня витрат (58693,5 грн.) на проведення операції «Лущення перше» ТОВ "Естрелла Компані" потрібно застосувати такі агрегати, як: К-701+БД-10 для лущення 101 га, Т-150К+ЛДГ-15 - для 1308 га, Т- 150+БДТ-7 на площі 315 га. Встановила, що агрегати Т-150К+ЛДГ-15 і Т- 150+БДТ-7 вичерпують в повному обсязі свій фонд робочого часу, а К-701+БД-10 працює год. 14 з можливих 140.

На рис. 3.6. представлена вихідна інформація для оптимізаційної задачі оптимізаційного моделювання по використанню технічних засобів для «Перше лущення» у ТОВ "Естрелла Компані".

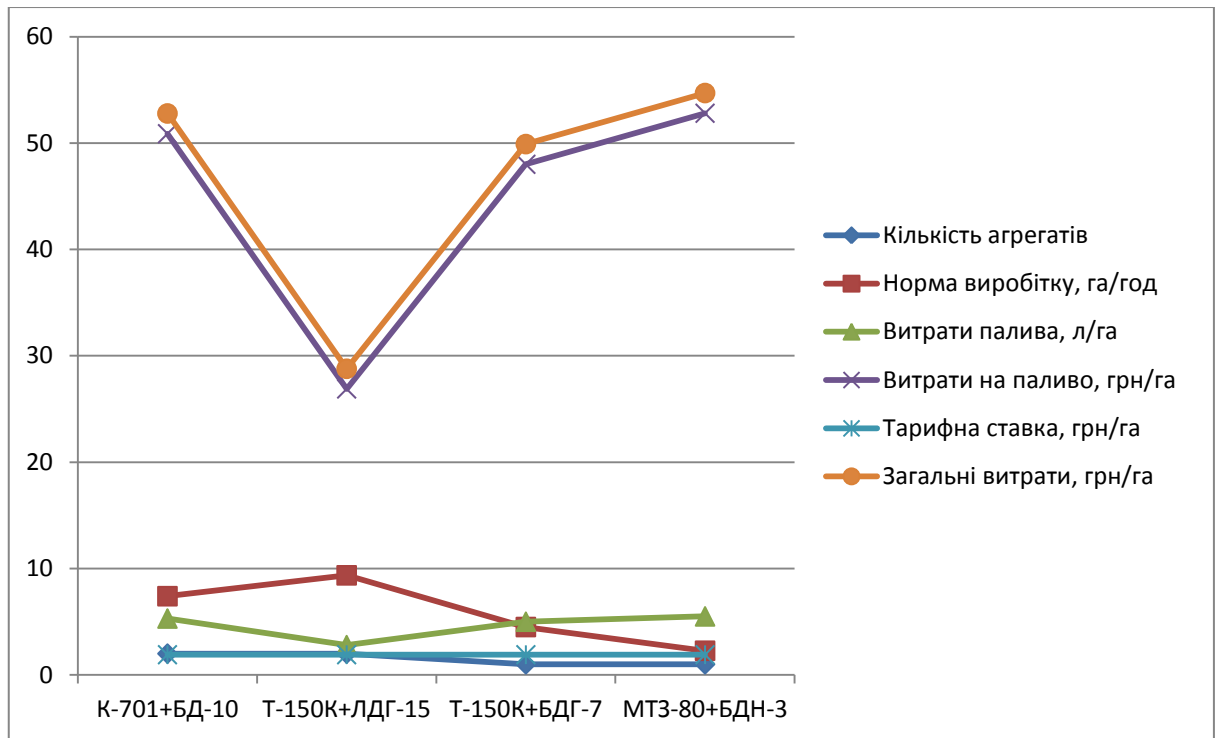

Рис. 3.6. Вхідні дані для задачі оптимізації використання техніки для операції «Луцнення перше» у ТОВ "Естрелла Компані"

Важливо реалізувати оптимізаційні моделі для усіх інших операцій, які були заплановані у період з жовтня по листопад 2023 р. При зазначеному розподілі робіт між існуючими агрегатами ПС ТОВ "Естрелла Компані" можна отримати мінімум витрат на польових роботах.

Використання оптимізаційної моделі в товаристві, призведе до майже всіх вищих показників його економічного стану.

Так, при незмінній якійсній і кількісній структурі МТП з врахуванням агротехнічних умов і технічні та економічні показники агрегатів, за рахунок оптимального їх поділу за типами робіт, було отримано значне зменшення витрат на паливо і оплату праці на 13,0 % та 19,0 % відповідно, що призвело до зниження собівартості механізованих робіт у межах 15 %.

Таким чином, отримані результати підтверджують перспективність застосування економіко-математичного моделювання для оптимізації використання МТП господарств АПК, а зменшення собівартості

механізованих робіт призведе до зниження собівартості виробництва галузі рослинництва, що сприятиме покращенню конкурентоспроможності підприємства на ринку продукції.

Висновки до розділу 3

1. Аналіз рівня забезпеченості основними засобами показав, що їх загальна вартість у 2022 р. в порівнянні з 2018 р. збільшилася на 33,87 %. Такі зміни відбулися в основному за рахунок збільшення вартості машин та обладнання та транспортних засобів. Вартість основних виробничих засобів має тенденцію до зростання зі щорічним абсолютним приростом 95,44 тис. грн. Така тенденція зумовлена як придбанням нових основних засобів, так і їх переоцінкою. Аналізуючи ефективність використання ОЗ зроблено наступний висновок: у 2022 р. в порівнянні з 2018 р. відбулися позитивні зміни, фондоддача зросла на 20,35 %, фондоємність зменшилася на 16,91 %. Негативним фактом є збільшення окупності основних засобів, це сталося в основному за рахунок зниження рівня прибутку на підприємстві. Зменшення прибутку призвело до зниження норми прибутку на 85,5 відсоткові пункти. Проведені дослідження засвідчили, що в ТОВ "Естрелла Компані" система управління ОЗ практично відсутня.

2. З метою оптимізації застосування техніки у товаристві була використана оптимізаційна модель, що призвело до покращення ефективності використання МТП. Отже, якщо не буде змінено кількість та не знижено якість машинно-тракторного парку з всіма врахуваннями агротехнічних умов та економічних і технічних показників агрегатів, за рахунок оптимального розподілу по типах робіт, при аналізі було одержано суттєве зниження затрат на оплату праці і запаси на 13% і 19%, і це привело до зменшення собівартості робіт механізованих на рівні 15%. Таким чином, отримані результати підтверджують перспективність застосування

економіко-математичного моделювання для оптимізації використання машинно-тракторного парку в ТОВ "Естрелла Компані", а зниження собівартості механізованих робіт дасть зменшення собівартості в галузі рослинництва і це позитивно посприє покращенню конкурентоспроможності товариства на ринку товарів.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Дослідивши організацію облік і аналізу наявності і руху основних засобів та визначивши їх оцінку в сучасних умовах використовуючи дані ТОВ "Естрелла Компані", ми отримали змогу зробити такі висновки:

1. Основні засоби являються важливою частиною матеріально-технічної бази будь-якої галузі, зокрема АПК. На основі їхнього збільшення зростає економічний потенціал і виробничі потужності галузей, також збільшується технічний виробничий їх рівень. Така реальність, в свою чергу, збільшує темпи виробництва і сприяє удосконаленню розширеного відтворення та правильному формуванню найважливіших пропорцій господарювання.

2. Фінансовий стан ТОВ "Естрелла Компані" протягом 2018-2019 роках мав рейтингову оцінку на рівні А, в 2020 – 2021 роках такий показник знизився на рівень Б, що досить негативним є. показником. Такі зміни пов'язані з одержанням компанією у 2020-2021 рр. збитку від діяльності, але негативний результат діяльності було покрито за рахунок отриманих прибутків в попередніх роках, тому рейтинг змінився не суттєво. В 2022 році підприємство знову вийшло на високий рівень рейтингу фінансового становища за рахунок отриманого прибутку.

Узагальнюючи вищесказане, ми дійшли висновку, стан підприємства на досить задовільному рівні. У 2022 р. товариство отримало прибуток, показник ліквідності, по факту, дає уявлення про те, що ТОВ справляється зі своїми поточними зобов'язаннями у повному обсязі. Фінансове становище компанії досить стійке, бо товариство забезпечене всіма необхідними ресурсами для здійснення господарської діяльності.

3. На підприємстві у зв'язку з існуючим об'ємом обліку на підприємстві має місце велике навантаження на лише двох працюючих бухгалтерів. Наявна недостатня кваліфікація працівників обліково-аналітичної служби ТОВ "Естрелла Компані". Архів підприємство не досить

досконало організований. Документи знаходяться на полицях в хаотичному порядку.

Система автоматизованого обліку «1С: Бухгалтерія 8.3», якою користується ТОВ "Естрелла Компані" досить проста у використанні і значно спрощує роботу бухгалтерів. Однак має деякі недоліки. Так, підприємство використовує дванадцятку версію системи, в якій відсутній взаєв'язок між модулями Каса і Облік ГМЦ.

Первинний облік на підприємстві ведеться в уніфікованих формах, які затверджені на державному рівні. Синтетичний та аналітичний Облік на підприємстві здійснюється автоматизовано за допомогою інформаційної системи «1С: Бухгалтерія 7.7».

5. Аналіз рівня забезпеченості ОЗ показав, що їх загальна вартість у 2022 р. в порівнянні з 2018 р. збільшилася на 33,8 %. Такі зміни відбулися в основному за рахунок збільшення вартості машин та обладнання та транспортних засобів. Вартість основних виробничих засобів має тенденцію до зростання зі щорічним абсолютним приростом 95,4 тис. грн. Така тенденція зумовлена як придбанням нових ОЗ, так і їх переоцінкою. Аналізуючи ефективність використання ОЗ зроблено наступний висновок: у 2022 р. в порівнянні з 2018 р. відбулися позитивні зміни, фондівдача зросла на 20,35 %, фондоемність зменшилася на 16,91 %. Негативним фактом є збільшення окупності ОЗ, це сталося в основному за рахунок зниження рівня прибутку на підприємстві. Зменшення прибутку призвело до зниження норми прибутку на 85,6 відсоткові пункти. Проведені дослідження засвідчили, що в ТОВ "Естрелла Компані" система ОЗ практично відсутня.

Для удосконалення обліку і аналізу ОЗ на підприємстві пропонуємо:

- перейти на Міжнародні стандарти фінансової звітності у частині обліку ОЗ, що дозволить використовувати для різних груп ОЗ більш вигідні методи розрахунку суми накопиченої амортизації; автоматизувати процес проведення переоцінки, що дозволить знизити помилки та за допомогою

програми розраховувати переоцінені суми та відображати на рахунках обліку дооцінки чи уцінки;

- вдосконалити ведення первинного обліку ОЗ через використання «Схеми бухгалтерського обліку основних засобів», яка дасть можливість більш детально розглянути підходи до обліку ОЗ;

- застосувати алгоритм на зменшення корисності ОЗ, що забезпечить просту методику розрахунку та своєчасне і правдиве відображення інформації в обліку;

- застосовувати запропоновану схему організації процесу переоцінки основних засобів у середовищі інформаційної системи «1С:Підприємство»;

- з метою оптимізації організації використання техніки у господарстві була використана оптимізаційна модель, що призвело до покращення ефективності використання МТП. Так, при незмінній якійсній і кількісній структурі МТП з урахуванням агротехнічних умов і техніко-економічних показників агрегатів, за рахунок оптимального їх розподілу по видах робіт, було отримано значне зменшення витрат на паливо і оплату праці на 13,0 % та 19,0 % відповідно, що призвело до зниження собівартості механізованих робіт у межах 15 %. Таким чином, отримані результати підтверджують перспективність застосування економіко-математичного моделювання для оптимізації використання МТП в ТОВ "Естрелла Компані", а зниження собівартості механізованих робіт дасть змогу знизити собівартість механізованих робіт в галузі рослинництва і це позитивно посприє покращенню конкурентоспроможності товариства на ринку товарів.

Отже, дані напрямки удосконалення організації обліку і аналізу ОЗ нададуть змогу у більшій мірі та з меншими затратами здійснювати облік і можуть бути практично застосовані у ТОВ "Естрелла Компані".

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондар О. До питання оцінки основних засобів підприємства в бухгалтерському обліку. *Бухгалтерський облік і аудит*. – 2010. – № 3. – С. 23-28.
2. Бутинець Т. А. Основні засоби: точка зору економіста. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. – 2012. – С. 22–36.
3. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік у господарських підприємствах та організаціях: *навчальний посібник*. – Житомир: ПП «Рута», 2017. – 470 с.
4. Бутинець Ф.Ф. Організація Бухгалтерського обліку: *Підручник* / Ф.Ф. Бутинець, С.М. Лайчук, О.В. Олійник; За ред. Ф.Ф. Бутинця. - 3-тє видання, доп. і перер. Житомир: Рута, 2019. - 592 с.
5. Бутинця Ф.Ф. Бухгалтерський обліку у господарських підприємствах та організаціях: *Навч. посібник* / За ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. — Житомир: ПП —Рута11, 2018. – 448 с
6. Бухгалтерський фінансовий облік (CD) : *Навч.-практ. посібник*. Реком. МОНУ для студ. ВНЗ / Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна, В.І. Кисла. – К : ЦУЛ, 2010. – 536 с.
7. Венгерук Н.П. Визнання основних засобів у фінансовому та податковому обліку. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. - 2013. - січень. - С. 34
8. Галецька Т.І. Особливості обліку основних засобів на підприємстві та шляхи його вдосконалення. *Національний університет «Острозька академія»*. – 2020. URL: <https://bit.ly/3EUtmYL>
9. Гречко С.М. Особливості визнання основних засобів в цілях бухгалтерського обліку та оподаткування. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2011. № 3 (21). Ч. 2. С. 23–31.
10. Джеджула В.В., Єпіфанова І.Ю., Волоська Н.Р. Сутність поняття

«основні засоби». *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. – 2016. – № 4 (04). – С. 127- 131. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/4_2016/27.pdf

11. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р., № 291. URL: www.balans.ua.

12. Карелов С. П. Законодавчо-нормативне забезпечення обліку та звітності основних засобів та методи їх оцінка за його умов. *Європейські перспективи*. – 2014. – № 5. – С. 160–166. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evre_2014_5_29

13. Касьянова В. О. Амортизація основних засобів: методи нарахування та організація обліку URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/amortizatsiya-osnovnyh-sredstv-metody-nachisleniya-i-organizatsiya-ucheta.pdf>.

14. Кириченко Є. О. Організація обліку основних засобів на підприємстві. *Управління розвитком*. – 2014. – № 9. – С. 61-63. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_9_27

15. Костишин К. В. Основні аспекти побудови облікової політики основних засобів підприємства. *Управління розвитком*. – 2014. – № 2. – С. 92–94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_2_39

16. Костенко Т. Д. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства: *навч. посібник для ВНЗ*. – К. : Центр навчальної літератури, 2017. – 400 с.

17. Ландіна Т. В., Цебень Р. Л., Гуменюк А. Ф. Особливості обліку відтворення основних засобів із застосуванням інформаційних технологій: управлінський аспект. – URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/3335/1/16.1.pdf>.

18. Лісна М. О. Організація первинного обліку основних засобів. *Управління розвитком*. – 2014. – № 11. – С. 48–50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_11_21

19. Лесняк В.О. Амортизація основних засобів: вибір доцільного методу нарахування // *Фінанси, облік і аудит*. – 2012.– №10. – С. 321–327.
20. Лучик Г. М. Облікова політика як інструмент формування обліково-аналітичної інформації в управлінні. *Ефективна економіка*. – 2015. – № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4664>.
21. Максименко А.В. Проблемні питання обліку основних засобів. *Фінанси, облік і аудит: Збірник наукових праць*. URL: [www.nbuv.gov.ua / portal / Soc_Gum / Foa / 2009_13 / index. html](http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Foa/2009_13/index.html).
22. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби». Міністерство фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/file/link/320289/file/IAS%2016.pdf> – Офіційний сайт Міністерства фінансів України
23. Мошенський С. З. Економічний аналіз: підручник / С. З. Мошенський, О. В. Олійник; за ред. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ПП «Рута», 2017. – 704 с.
24. Наказ МФУ від 30.09.2003 № 561 «Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів» (редакція від 14.01.2020 року) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text>
25. Нетьоса Н. Переоцінка основних засобів. *Баланс-Агро*. – 2011. – №10. – С.24-26
26. Організаційне та методичне забезпечення виконання дипломних робіт з обліку і оподаткування: *навч. посіб.* / І. П. Приходько, Г. Є. Павлова, Л. М. Васільєва, О. М. Губарик, О.В. Чернецька, Т. П. Погорелова, С. В. Юрченко; за заг. ред. І. П. Приходька., О.М. Губарик – 5-те вид., виправл. – Дніпро : Біла К. О., 2022. – 265 с.
27. Павлюк І. Бухгалтерський облік переоцінки основних засобів. *Бухгалтерський облік і аудит*. – 2011. – № 6. – С. 3-10
28. Пархоменко В. Облік амортизації. *Бухгалтерський облік і аудит*. – 2008. – №6. – С.21-22.

29. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. Відомості Верховної ради України. Дата оновлення: 19.04.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17> (дата звернення: 10.10.2018).

30. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92. Дата оновлення: 05.01.2018. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення: 08.10.2018).

31. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 „Витрати”. URL: www.rada.ua

32. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

33. Радіонова Н. Й., Ременюк Л. М. Шляхи удосконалення бухгалтерського обліку і контролю основних засобів URL: http://www.rusnauka.com/1_NIO_2012/Economics/7_98410.doc.htm

34. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: *навч. посіб.* / Г. В. Савицька. – К.: Знання, 2018. – 662 с.

35. Самбурська Н. І. Облік основних засобів з метою оподаткування 2011: зміни, порівняння, відмінності. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. – 2011. – № 1 (45). – С. 232–241.

36. Свірко С.В. Бухгалтерський облік: методологія та організація [Текст]: *Монографія*. - К.: КНЕУ, 2018. – 174 с.

37. Святенко І.М. Формування облікової політики підприємства відносно обліку основних засобів. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2014. № 1. С. 143–147. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rirgr_2014_1_34 (дата звернення: 10.10.2018).

38. Селіванова Н.М., Качанова Н.С. Організаційно-методичні аспекти компонентного обліку основних засобів в умовах переходу на міжнародні

стандарти фінансової звітності. *Економіка: реалії часу*. – 2020. – № 1 (47). – С. 53-60. – URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2020/No1/53.pdf>

39. Солошенко Л. Основні засоби та основні фонди: класифікація об'єктів [Текст]. *Податки та бухгалтерський облік*. – 2010. – № 44. – С. 13-19.

40. Сук Л. Облік основних засобів (Закінчення. Початок у № 8, /2011). *Бухгалтерія в сільському господарстві*. - 2011. - №10. - С. 35-44.

41. Сук Л.К., Сук П.Л. Фінансовий облік: *навч. посіб.* 2-ге вид., перероб. і доп. Київ, 2012. 647 с.

42. Харитоновна А.М. Основні засоби . *Баланс Агро*. – 2011. – №9. – С. 20-22

43. Фарафонова Н.В. Формування фонду відтворення основних засобів суб'єктів господарювання в ринкових умовах. *Економіка та держава*.-2013.-№9. - С. 25-27.

44. Цебень Р. Л. // Облікова політика основних засобів у контексті впровадження Податкового кодексу України – 2011. – № 6. – С. 3-10.

45. Чернелевський Л. М. Економічний аналіз на підприємствах промисловості і торгівлі: підручник. – К.: Міленіум, 2019. – 312 с.

46. Шапаренко О. Вдосконалення організації обліку основних засобів підприємства в сучасних умовах. *Обліково-фінансове забезпечення в управлінні економічною стійкістю підприємства: сучасні тенденції і перспективи розвитку* / за заг. ред. Губарик О.М., Халатур С.М., – Дніпро: Друкарня «Стандарт» (ПП Бойко В.В.) 2023. – С. 235-243.

47. Шапаренко О. Внутрішньогосподарський контроль, як складова ефективної системи управління підприємством. *Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств: тези доповідей VII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 11-12 травня 2023 р.* – Дніпро : факультет обліку і фінансів, 2023. – С. 56-58.

48. Шаровська Т.С., Мальченко Г.В. Сучасна проблематика обліку основних засобів. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. – 2019. –

№ 3 (20). –С. 543- 549. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/20_2019/83.pdf.

49. Шуліка Ю. О., Лищенко О. Г. Удосконалення обліку й аудиту основних засобів на прикладі ДП «Гірник». *Держава та регіони: Економіка та підприємництво*. – 2010. – № 4. – С. 201-205.

50. Щирська О.В. Облік і внутрішній контроль амортизації основних засобів: теорія і методологія: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами діяльності)»; Національна академія статистики, обліку та аудиту. – Київ, 2013. – 20 с. – URL: <http://mydisser.com/ua/catalog/view/14010.html>.

51. Stryhul', L. S. & Timonova, A. S. (2014). Shliakhy udoskonalennia orhanizatsii obliku i audytu osnovnykh zasobiv na pidpriumstvi [Ways to improve the organization of accounting and audit of fixed assets of the company]. *Visnyk Natsional'noho tekhnichnoho universytetu "KhPI"*. Ser.: *Tekhnichnyj prohres ta efektyvnist' vyrobnytstva* – Bulletin of the National Technical University “KhPI”. Series: “Technical progress and efficiency of production”, 32, 47-50. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpitp_2014_32_11

52. Shevchenko, N. O. (2014). Problemy ta shliakhy udoskonalennia obliku osnovnykh zasobiv v sil'skohospodars'kykh pidpriumstvakh [Problems and ways of improvement accounting of fixed assets in agricultural enterprises]. *Zbirnyk naukovykh prats'Umans'koho natsional'noho universytetu sadivnytstva* – Collection of scientific papers of Uman National University of Horticulture, 84, 155-162. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/zhpumus_2014_84_25

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Класифікація основних засобів (інших необоротних активів)

відповідно до ПКУ

Групи основних засобів	Мінімально допустимі строки корисного використання, років
група 1 - земельні ділянки	-
група 2 - капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
група 3 - будівлі,	20
споруди,	15
передавальні пристрої	10
група 4 - машини та обладнання	5
з них: електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 2500 гривень	2
група 5 - транспортні засоби	5
група 6 - інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4
група 7 - тварини	6
група 8 - багаторічні насадження	10
група 9 - інші основні засоби	12
група 10 - бібліотечні фонди, збереження Національного архівного фонду України	-
група 11 - малоцінні необоротні матеріальні активи	-
група 12 - тимчасові (нетитульні) споруди	5
група 13 - природні ресурси	-
група 14 - інвентарна тара	6
група 15 - предмети прокату	5
група 16 - довгострокові біологічні активи	7

ДОДАТОК Б

Види оцінок ОЗ та їх характеристика

Тип вартості	Зміст (економічний) оцінки
Вартість первісна	Історична собівартість основних засобів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених, витрачених для їх придбання або створення
Вартість залишкова	Первісна вартість за вирахуванням зносу
Вартість що амортизується	Первісна або переоцінена вартість ОЗ мінус їх ліквідаційна вартість
Вартість ліквідаційна	Сума коштів або вартість інших активів, яку компанія очікує отримати від ліквідації НА після закінчення строку їх корисного експлуатації мінус витрат, пов'язаних з ліквідацією
Переоцінена вартість	Вартість ОЗ після переоцінки
Справедлива вартість	Сума, за якою є можливість продати актив або оплатити зобов'язання за звичайних умов на конкретну дату
Чиста вартість реалізації	Справедлива вартість ОЗ мінус очікувані витрати на його реалізацію

ДОДАТОК В

Руху і функціональний стан ОЗ ТОВ "Естрелла Компані"

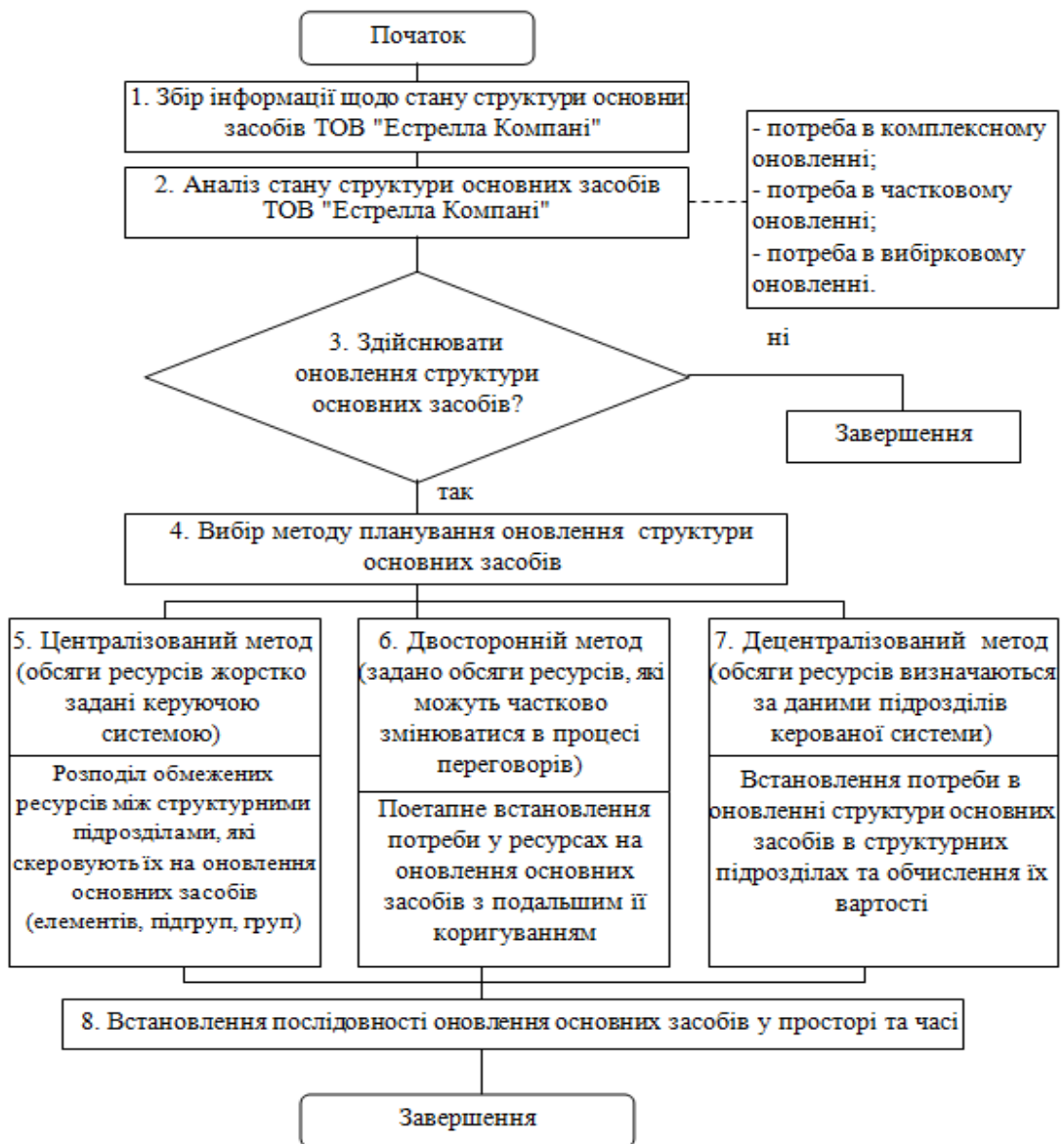
№	Показник	2018	2019	2020	2021	2022	Відношення у % (відхилення,+;-) 2022 до 2018 у %
<i>Вихідна інформація, тис. грн.</i>							
1	Вартість ОЗ на початок року	454,9	2466,9	2844,0	4163	5867	1289,9
2	Надійшло за рік	2151	239,7	1122	1660	2285	106,2
3	Вибуло за рік	214	90,9	159	303	330	153,9
4	Вартість ОЗ на кінець року	2467	2844	4163	5867	8117	329,1
5	Нараховано амортизації за рік	76	228	360	350	330	392,4
6	Знос ОЗ:						
	а) на початок року	172	247	474	830	1179	687,9
	б) на кінець року	247	474	830	1180	1472,6	597,9
<i>Руху ОЗ</i>							
7	Річний приріст(+) або зменшення(-), тис.грн.	2011,9	376,3	1319,2	1704,2	2250,4	111,9
8	Темп зростання (зниження), %	542,4	115,3	146,4	140,9	138,4	-404,1
9	Темп приросту (зменшення), %	442,4	15,3	46,4	40,9	38,4	-404,1
10	Коефіцієнт оновлення, %	87,2	8,4	26,9	28,3	28,1	-59,0
11	Коефіцієнт вибуття, %	46,9	3,7	5,6	7,3	5,6	-41,3
12	Період оновлення (можливого повного вибуття), років	2,5	21,1	4,7	4,8	4,4	1,9
13	Коефіцієнт заміни (простого відтворення),%	9,9	37,9	14,2	18,2	14,4	4,5
14	Коефіцієнт розширення (розширеного відтворення), %	93,6	157,1	117,6	102,8	98,5	4,9
15	Період обороту, років	19,5	11,7	9,8	14,4	23,8	121,9
<i>Функціональний стану ОЗ і його показники</i>							
16	Коефіцієнт зносу, %: а) на початок року	37,7	9,9	16,7	19,9	20,1	-17,6
	б) на кінець року	54,2	19,2	29,2	28,3	25,1	-29,1
17	Коефіцієнт придатності,%: а) на початок року	62,3	90,0	83,3	80,1	79,9	-142,3
	б) на кінець року	45,8	80,8	70,8	71,7	74,9	29,1

ДОДАТОК Д

Показники фінансових результатів діяльності ТОВ "Естрелла Компані"

№	Показник	2018	2019	2020	2021	2022 р.	2022 р. у % до 2018р.
1	Чистий дохід від реалізації продукції	6207,8	4129,9	5326,8	9829,4	7850,7	126,5
2	Операційні витрати, у тому числі: собівартість реалізованої продукції	2431,0	2912,0	4414,4	6843,4	3389,7	139,4
	інші операційні витрати.	571,8	317,4	0,0	0,0	1394,0	243,8
3	Валовий прибуток/збиток	3776,8	1217,9	912,4	2986,0	4461,0	118,1
4	Валовий прибуток/збиток у % до чистого доходу/виручки від реалізації продукції	60,8	29,5	17,3	30,4	56,8	-4,0
5	Фінансові, інвестиційні доходи	437,1	271,2	378,4	1171,6	931,2	213,0
6	Фінансові, інвестиційні витрати	261,1	681,0	1403,7	5556,9	170,0	65,1
7	Фінансовий результат до оподаткування	3381,0	490,7	-103,5	-1400	3828,2	113,2
8	Чистий прибуток/збиток	3381,0	490,7	-103,5	-1400	3828,2	113,2
9	Чистий прибуток/збиток у % до чистого доходу від реалізації продукції	54,5	11,9	-1,9	-14,2	48,8	-5,7
10	Чистий прибуток/збиток у % до валового прибутку/збитку	89,5	40,3	-11,3	-46,9	85,8	-3,7

ДОДАТОК 3

Загальна схема процесу планування оновлення структури ОЗ
в ТОВ "Естрелла Компані"

ДОДАТОК М

Microsoft Excel 11.0 Отчет по результатам

Рабочий лист: Лист3

Модель Шапаренко

Отчет создан: 06.02.2024 17:39:01

06.02.2024

Целевая ячейка (Минимум)

Комірка	Ім'я	Вихідне значення	Результат
\$G\$5	Цільова функція	56896,4	58693,52005

Изменяемые ячейки

Комірка	Ім'я	Вихідне значення	Результат
\$C\$4	x1	1037	101,000001
\$D\$4	x2	1308	1308
\$E\$4	x3	315	315
\$F\$4	x4	-936	0

Обмеження

Комірка	Ім'я	Значення	Формула	Статус	Різниця
\$G\$7	Обмеження за площею	1724,000001	\$G\$7=\$H\$7	не связан.	0
\$G\$9	К-701+БД-10	13,63500013	\$G\$9<=\$H\$9	не связан.	126,3649999
\$G\$10	Т-150К+ЛДГ-15	139,956	\$G\$10<=\$H\$10	не связан.	0,044
\$G\$11	Т-150К+БДГ-7	69,93	\$G\$11<=\$H\$11	не связан.	0,07
\$G\$12	МТЗ-80+БДН-3	0	\$G\$12<=\$H\$12	не связан.	70
\$C\$4	x1	101,000001	\$C\$4=целое	связанное	0
\$D\$4	x2	1308	\$D\$4=целое	связанное	0
\$E\$4	x3	315	\$E\$4=целое	связанное	0
\$F\$4	x4	0	\$F\$4=целое	связанное	0